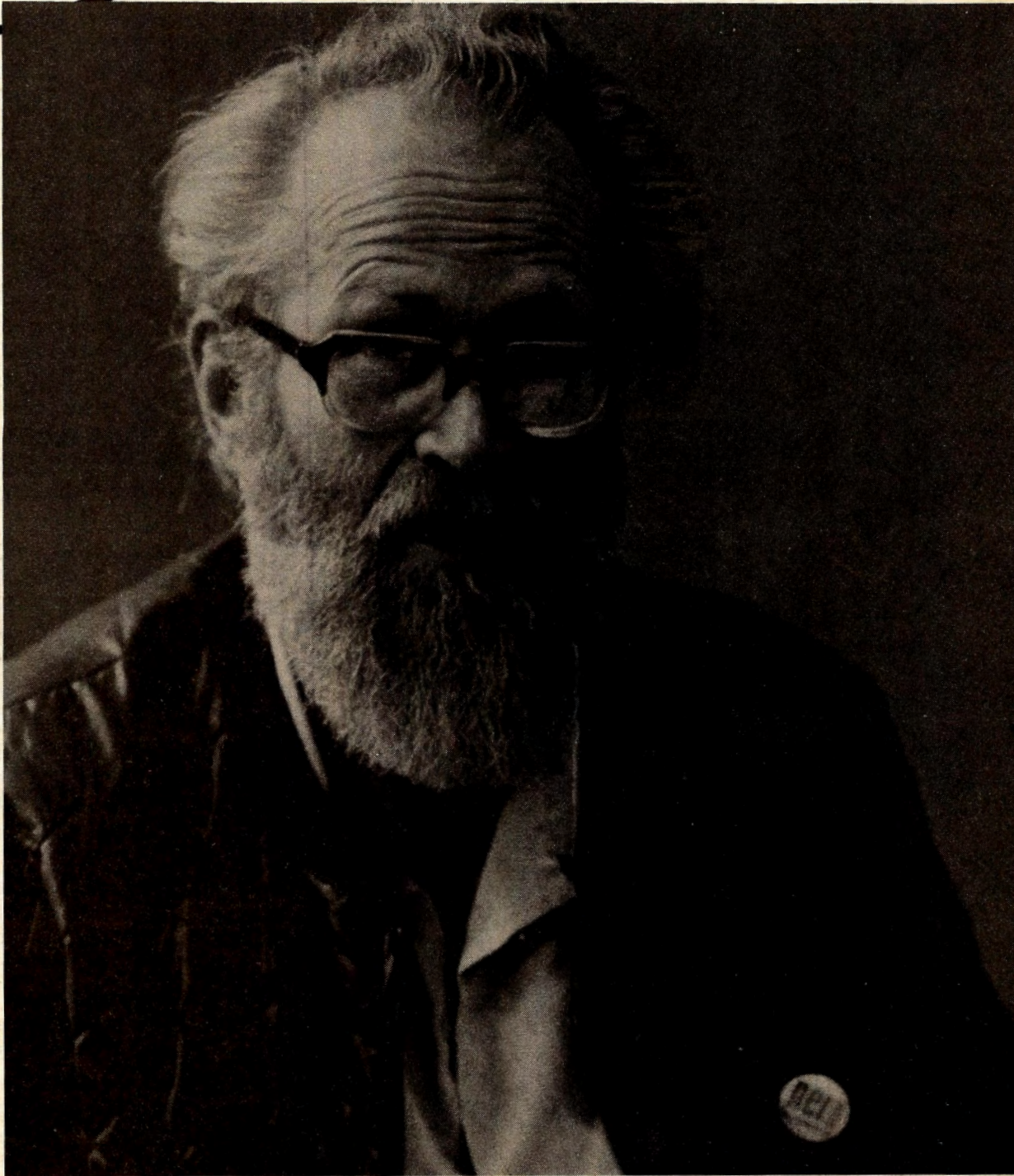

HVA MA GJØRES

Nr. 1 – 1984 11. årgang Pris kr. 10,-

Fredsarbeid og ettergivenhetspolitikk

Leder

Kampen mot krigen

Få spørsmål har opptatt befolkningen i Vesten så mye som atomopprustningen de siste åra. Etter NATOs vedtak om utplassering av nye atomraketter i Europa dersom nedrustningsforhandlingene ikke førte fram, har det reist seg en folkestorm, på tvers av tradisjonelle politiske skillelinjer, også i vårt land. I Norge er først og fremst denne motstanden kommet til uttrykk gjennom tilslutningen fra mange organisasjoner til flere fredsmarsjer og gjennom masseoppslutninger om spesielt Nei til Atomvåpens kampanjer og aksjoner. AKP(m-l), ungdomsorganisasjonen Rød Ungdom og studentforbundet til AKP(m-l), Norges Kommunistiske Studentforbund, er blitt beskyldt for å motarbeide og stille seg på utsida av denne kampen. Dette er ikke riktig. Men vi har sett det som et mål å gå imot ensidigheten i parolegrunnlag og ideologi for nedrustning som har preget mye av det arbeidet som har vært drevet. En anti-atomvåpenbevegelse kan ikke la være å kritisere Sovjet, helt konkret. Unnlates dette, vil anti-atomvåpenarbeidet i vest bli tatt til inntekt for sovjetisk utenrikspolitikk, og derigjennom fungere mot sin hensikt. Videre har vi påpekt at en bevegelse for fred også må inneholde vilje til forsvar av den nasjonale sjørråderetten og ikke minst støtte til frigjøringsbevegelsene som slåss mot imperialismen og undertrykking.

Egon Bahr, sosialdemokratisk sikkerhetstalsmann i Vest-Tyskland, har hevdet at verdensfreden er overordnet alt annet. Norges Kommunistiske Studentforbund vil aldri godta at atomtrusselen er et argument for å legge ned kampen for rettferdighet, frihet og sosialisme.

Den revolusjonære bevegelsen i Norge vil fortsatt være med i diskusjonene om atomvåpen, krig og fred. Vårt håp er at anti-atomvåpenbevegelsen i Norge i første omgang vil ta et krystallklart standpunkt mot Sovjets atomopprustning, la dette prege arrangement og paroler så det ikke er til å misforstå. Allmenne paroler som «Nei til atomvåpen i øst og vest», er ikke tilstrekkelige for å markere front mot begge supermaktenes atomopprustning.

I dette nummeret av Hva Må Gjøres har vi spurt noen utvalgte personer om viktige internasjonale spørsmål. Uenighetene er fortsatt store om hva som er viktigst når en slåss for freden. Per Gunnar Gabrielsen fra AKP(m-l) legger på slutten av intervjuet fram en handlingsplan. Den er et viktig innlegg i debatten.

R.K.

Hva Må Gjøres
Nr. 1 – 1984
Årgang 11
Opplag 1500
Pris 10 kr.

Hva Må Gjøres er
bladet til Norges
Kommunistiske
Studentforbund
(NKS),
student-
organisasjonen
til AKP(m-l).

Redaktør og
Ansvarlig utgiver
Runar Kværnen

Redaksjon og
Lay-Out

Runar Kværnen
Hanne Skrikerud
Jorun Hæreid
Magnar Ness
Jon Sandvik

Forsidebilde
Ole Kopreitan
(NTA)
Foto: Leif Gabrielsen

NKS

Innhold

FREDSARBEID

- s 2 Kampen mot krigen. Leder
- s 4 «Nei til atomvåpen», hva nå? Intervjuer.
- s12 Atombomba – en papirtiger?
- s14 De økonomiske interessene bak
avspennings-politikken.
- s16 Krigsspillet i Europa.

NTA
Hva nå ?

FRIGJØRINGSKAMPER

- s19 Solidaritet med Afghanistan er solidaritet med
vår egen framtid.
- s22 Eritrea 1984; krig, tørke, hungersnød.

1984

- s24 1984, et skrik om sosialisme.
- s27 Nord-Irland, undertrykkelse og overvåking.

s30 Fuck Porno!

KVINNEKAMP

STUDENTPOLITIKK

- s33 Studentdemokratiet finnes ikke.
- s38 Stortingsmelding 12 inn bakvegen.

Studentdemokratiet

«Nei til Atomvåpen», hva nå?

Av RUNAR KVÆRNEN og JORUN HÆREID

Hva Må Gjøres har spurt utvalgte personer om deres syn på følgende spørsmål/områder:

- Faren for krig/synet på verdenssituasjonen nå
- På hvilket grunnlag må en anti-atomvåpenbevegelse arbeide? Hvilken plass kan en sann bevegelse ha i kampen mot krigen?
- Hva med Nei til Atomvåpens profil overfor Sovjets allerede utplasserte SS20-raketter?
- Er verdensfreden overordnet alt annet? Hva med nasjonenes rett til sjølbestemmelse?
- Alternativer til at Norge er underlagt USAs atomparaply?
- USA har utplassert sine raketter i Europa. Hva nå?

NTA

Hva nå ?

«Nei til atomvåpen» – hva nå? Geneve-forhandlingene bryter sammen. Vedtak om utplassering fattes i februar. Hva bør man legge vekt på i fredsarbeidet framover? Det sentrale nå er at vi ikke gir opp avspenningspolitikken. Vi må konsentrere vår virksomhet om avspenningspolitikken. Det vil si gjennom forhandlinger og mer kontakt mellom Øst og Vest. Støtte til «Frys-forslaget» er viktig i denne sammenheng.

I 70-årene trodde vi at vi hadde kommet utover avspenningsperioden. Nå er vi tilbake til slutten av 60-årene og begynnelsen av 70-årene.

– Hvorfor det? Har det skjedd noe spesielt med verdenssituasjonen i det siste, eller tok dere feil når dere trodde at vi hadde kommet utover avspenningsperioden?

– Nei, feil tok vi ikke.

Avspenning har vært politikken hele tiden og den har vært riktig. Det fins ikke noe realistisk alternativ i avspenning. Å la være å jobbe for avspenning er det samme som kald krig som igjen når som helst kan føre til åpen krig.

– Hva mener du om verdenssituasjonen i dag? Tror du sansynligheten for en storkrig er til stede?

– Situasjonen i dag er dårlig – både isolert sett og i sammenligning med 70-årene. Men personlig er jeg mer redd for det man ikke arbeider med enn det man arbeider med. Hele den østlige og vestlige verden er opptatt av Øst/Vest-problematikken. Det er dette man diskuterer på alle avspenningskonferanser. Men jeg tror at den største krigsfare ligger i at de industrialiserte landene overser problemene i den fattige delen av verden. Jeg mener ikke dermed å ha sagt at bedring av de sosiale og økonomiske forholdene i seg selv er noen garanti for fred, men slik forholdene er i dag, må det nødvendigvis føre til vold, terror, uro og krig.

– Hvilken plass mener du kampen mot atomvåpen burde ha i kampen mot krigen?

– Kampen mot A-våpen ser jeg som en viktig del av kampen mot krig og for nedrustning både i Øst og Vest. Vi skal selvfølgelig ikke overse at kampen mot A-våpen kan dekke over årsakene til krig. Det kan lett bli en diskusjon om tall og

teknologi. For å gjøre det helt klart, krig kommer ikke på grunn av atomvåpen, men på grunn av sosiale og økonomiske konflikter, blant annet. Likevel er det viktig å engasjere seg i nedrustning på alle felter.

– På hvilke grunnlag burde man bygge en anti-atomvåpenbevegelse i dag?

– Balansert nedrustning er en forutsetning for troverdighet. Dette har vært styrken i A-våpenbevegelsen så langt. Ensidig nedrustning fremmer ikke freden, kravene må være de samme til både Øst og Vest.

«Jeg støtter «Solidaritet». Det er klart at støtte til opposisjonen i Øst-Europa og geriljaen i Afghanistan ikke uten videre truer verdensfreden. Men dette er vanskelige spørsmål som må vurderes i hvert enkelt tilfelle.»

– Jeg sitter her med en uttalelse av Egon Bahr, sikkerhetspolitisk talsmann for SPD i Vest-Tyskland, der han uttaler at: «Alle andre problemer, interesser, verdier og behov er sekundære i forhold til det viktigste spørsmålet: Opprettholdelse av freden.» Hva er din kommentar til dette?

– Det er ikke noe problem å være enig i at i forhold til verdensfreden er alt annet underordnet.

Hva da med land som Afghanistan og evt. støtte til geriljaen? Er dette arbeid som kan true verdensfreden? Bør man heller ofre en del små land på frihetens alter, så og si?

Dette er, og har vært et problem i hele etterkrigstiden for alle små land som ikke har vært med i noen forsvarsallianse. Ta hele Østblokken, Ungarn, Tsjekkoslovakia...

– Men hva da med støtte til opposisjonen i disse landene? Hva med «Solidaritet» og fredsprisen til Lech Walesa, er du enig i den?

– Jada, det er jeg. Jeg støtter «Solidaritet». Det er klart at støtte til opposisjonen i Øst-Europa og geriljaen i Afghanistan ikke uten videre truer verdensfreden. Men dette er vanskelige spørsmål som må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

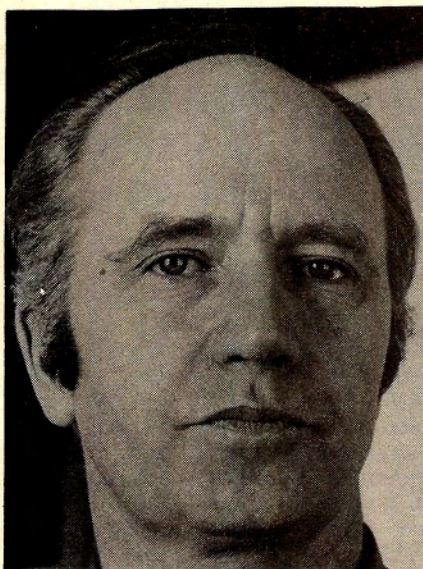
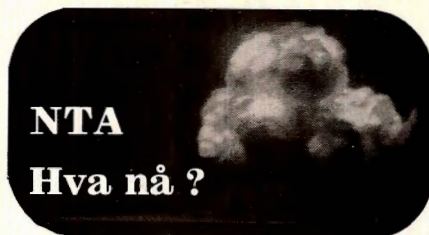

Foto: Leif Gabrielsen

**THORVALD
STOLTENBERG (DNA)**

NTA Hva nå ?

– Hva mener du om verdenssituasjonen i dag?

– Sannsynligheten for en stor krig er i høy grad til stede, men ikke nødvendigvis i Europa. Mye kan skje hvis f.eks. en Warszawapaktsoldat og en NATO-soldat møtes f.eks. i Tchad eller i Midt-Østen.

– Hvilken plass mener du kampen mot A-våpen burde ha i kampen mot krigen?

– A-våpen skaper en politisk usikkerhet. Både utplassering og debatt om framtidige våpen skaper usikkerhet. Vi må skille mellom politiske og militære uttryksmidler. I dag ser vi en sterk tendens til at politiske kriser løses ved hjelp av militære midler. Det vi trenger er sterkere press for å løse politiske konflikter med politiske midler som f.eks.: sterkere maktfordeling, forhandlinger og diplomatiske virkemidler. Det vi i dag opplever både av framtidige planer om våpenproduksjon og våpenbrukt i avskrekkingssøyemed, er med på å bygge opp en spenning som er en trussel mot status quo. Kampen mot A-våpen står sentralt. Det vi må gjøre er å opplyse om A-våpnenes virkninger og om at de er ubrukbare/nytteløse i en krig. Men kampen mot konvensjonelle våpen er vel så viktig, f.eks. ABC-våpen som også kan totalødelegge. Konvensjonelle våpen kan også være kollektive massedestruksjonsvåpen. Grensen mellom A-våpen og konvensjonelle våpen er flytende. I dag har vi våpen som kan brukes til begge deler, f.eks. Purhsing og Krysserraketter. Ved angrep fra en fiende kan man aldri ha sikkerhet for om det er A-våpen eller konvensjonelle våpen som brukes. Derfor vil man kunne føle seg truet til å svare med A-våpen.

– På hvilke grunnlag burde man bygge en anti-atomvåpenbevegelse?

– Vi trenger en sterkere politisering av A-våpenutviklingen. En teknologisk debatt i seg selv kan virke villedende. Vi må stille krav til nasjonal våpenpolitikk. Dette innebærer også krav til en utenrikspolitikk rundt de samarbeidsavtalene og den våpenteknologi som finnes innen NATO. Derfor må vi stille krav til våre nasjonale politikere om bevissthet om Norges rolle i våpenutviklingen. Et generelt krav å stille er langt større offentlighet vedrørende NATOs strategier for oss og Norges plass i NATO.

– Hva mener du om NTAs profil overfor Sovjets allerede utplasserte SS-20 raketter?

– Sovjet er en atomsupermakt som NTA klart har markert seg i mot ved krav om totalødeleggelse av stående atomvåpenarsenaler.

Vi trenger andre organisasjoner som kan tvinge fram debatt om 3. og 4. verden. Dette er ikke NTA sin oppgave. NTA har ingen mulighet til å forhindre krig, men heller å få bort bruken av A-våpen som krigsvåpen og som avskrekkingmiddel.

– «Rustningsspiralen» – fins den? Hvilke andre krefter ligger bak?

– Det er for enkelt å si at vår opprustning er en reaksjon på fiendens. Forklaringen ligger heller i en indre strukturell dynamikk som alltid er til stede og som kan tvinge fram økt produksjon og økt oppfinnsomhet når det gjelder våpen for å ramme fienden. Fiendebildet kan overdrives og skapes for å fremme våpenproduksjonen. Dette for å dekke samfunnsmessige, politiske og/eller økonomiske behov.

Vi har en helt annen type opprustning i dag enn de hadde før 2. verdenskrig. Opprustningen slik den har artet seg særlig fra 60-årene og framover er langt mer kvalitativt farlig. Med vårt enorme teknologiske våpenpotensiale er det nesten ingen grenser for hva vi kan produsere. Sterke kapitalinteresser henger tett sammen med politiske og forsvarsinteresser.

«I Norge
må vi legge større
vekt på å utvikle
alternative
forsvarsstrategier,
f.eks. defensivt
forsvar og
sivilforsvar.»

Grunnforskning danner basis både for sivil og militært teknologisk utvikling. Denne er det ingen som stille spørsmålstegn ved. Øst og Vest er svært forskjellige. Kunnskaper om Sovjet og Sovjets tankemønster er svært viktig i denne sammenheng. Mangel på kunnskap om fienden er et middel til å manipulere opinionen.

– Hva nå? Hva bør man legge vekt på i fredsarbeidet framover?

– Vi må forsøke å hindre snikutplassering av taktiske våpen. Det eksisterer 10 000 taktiske A-våpen i Europa – både i Øst og Vest. NATO har planer om å modernisere sine da de er gammeldage og upresise. Modernisering vil si

**ANNE BRIT
THORESEN (NTA)**

«Balansert nedrustning er en forutsetning for troverdighet.»

Vi er dessverre uten muligheter til å gripe inn overfor kjempende parter

snikutplassering som det foreløpig er liten offentlighet rundt og ingen forhandlinger om.

I tillegg må vi si nei til en økt militarisering av Europa. Vi ser i dag tendenser til en sterkere isolasjonisme i USA. Dette kan føre til at Europa må ta mer ansvar for sitt eget forsvar. Vi har «hauker» i Europa også. Det er framlagt et forslag i EF fra engelsk og vesttysk hold om en koordinering av våpenproduksjon og våpeneksport både av A-våpen og konvensjonelle. Dette samtidig med at det legges større vekt på grunnforskning, som på lengre sikt vil føre til mer utviskning mellom militær og sivil forskning. I Norge må vi legge større vekt på å utvikle alternative forvarsstrategier, f.eks. defensivt forsvar og sivilforsvar. Våpen er nødvendig, men kun for å avskrekke fienden. Strategien må være at man har så gode taktiske defensive våpen at fienden ikke tør eller ikke har noe å vinne på angripe konvensjonelt.

– Hva med støtte til fredsbevegelsen i Øst-Europa, er dette noe som kan skape spenninger og dermed true fienden?

– Min erfaring etter samtaler med aktive fredsaktivister i Øst-Europa er at disse ikke er interessert i støtte fra Vesten av frykt for at det kan bli brukt mot dem av staten. Vi må huske på at mange av de som er fredsaktivister der borte er vitenskapsmenn, og de risikerer å miste den frihet og integritet de allerede har som vitenskapsmenn.

«Våpen er nødvendig, men kun for å avskrekke fienden.»

– Egon Bahr, sikkerhetspolitisk talsmann for SPD Vest-Tyskland hevder at «Alle problemer, interesser, verdier og behov er sekundære i forhold til det viktigste spørsmålet: Opprettholdelse av freden» Er du enig eller uenig i et sånt utsagn?

– Spørsmålet er galt stilt. Fred er ikke fravær av krig. Hvis man skal opprettholde fred for enhver pris betyr dette

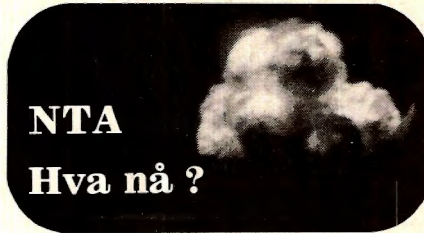
avskrekking/terrorbalanse. Dette er jeg ikke enig i.

– Er du villig til å oppgi den nasjonale sjørråderetten?

– Jeg tror ikke på en nasjonal uavhengighet i dag, med mindre vi har klare forsvarsalternativer. Dette betyr et nasjonalt forsvar som er ute av stand til angrep utenfor landets grenser. Men disse alternativene er ikke blitt politisert. Med forsvarsalternativer mener jeg korttrekkende raketter, en aktiv og sterk hjemmefront og kvinnelig verneplikt. Vi måtte da bygge opp et totalforsvar med konvensjonelle våpen.

– Det blir av noen hevda at støtte til opposisjonen i Øst-Europa øker spenningen i verden. Bl.a. hevda NKP'er og redaktør av «Friheten», Arne Jørgensen, overfor Fredagsforum at Fredsprisen til Lech Walesa var et uttrykk for denne økte spenningen. Er du enig det?

– Nei. Jeg mener det er riktig å støtte Solidaritet i Polen. Men denne støtten må skje på polakkenes egne premisser. Ellers når det gjelder støtte til frigjøringsbevegelser mener jeg det skal være politisk solidaritet ■

NTA Hva nå ?

– Hva mener du om verdenssituasjonen i dag?

– Vi har i dag en meget tilspisset situasjon. Ser vi bort fra Cuba-krisen har knapt verdenssituasjonen vært så prekær.

– Hvilken plass mener du kampen mot A-våpen bør ha i kampen mot krigen?

– Kampen for freden må foregå på flere fronter samtidig. Vi er en del av en større fredsbevegelse og har valgt å prioritere arbeidet mot A-våpen. Dette medfører en naturlig arbeidsdeling med resten av fredsbevegelsen. (Kvinner for fred, Norges Fredsråd, FMK, leger og lærere for fred osv.)

– På hvilke grunnlag burde man bygge en anti-A-våpen bevegelse?

– Hovedprinsippet må være at man er tverrpolitisk og målrettet. Dette innebærer at man ikke må konsentrere seg om et for bredt felt. Man kan ikke ta opp flere problemer enn det man med rimelighet kan hanskes med. NTA driver i dag et effektivt og målrettet arbeid.

– Hva mener du om NTAs profil overfor Sovjets allerede utplasserte SS-20 raketter?

– NTA er konsekvente både i paroler og praksis. Vi er imot atomvåpen hvor de enn finnes både i øst og vest og nord og sør. Noe av det første NTA gjorde var å sende en protest mot Sovjets atomopprustning. Etterpå ble en tilsvarende protest sendt til daværende president Carter. Ved en rekke anledninger har vi protestert på Sovjets ambassade og også ved den amerikanske. Seinest i mars -83 hvor vi krevde ensidige, selvstendige tillitsskapende tiltak fra hver av partene.

– Egon Bahr, sikkerhetspolitisk talsmann i Vest-Tyskland, har uttalt at i forhold til verdensfreden er alt annet underordnet. Hva er din kommentar til dette?

– Jeg kan godt forstå Egon Bahr. Han er inne på noe meget vesentlig. Alle andre gode saker i verden vil ha liten betydning hvis vi havner opp i et atomragnarokk. Jeg ser ikke på utsagnet som en bokstavelig rettesnor, men mer som en inderlig oppfordring om å intensivere kampen mot A-våpen.

– Hvordan kan vi sikre den nasjonale uavhengighet hvis denne er viktig? Fins det noe alternativ til USAs atomparaply?

– La meg gjøre det klart med en gang at det aldri har vært aktuelt for NTA å bytte en atomparaply

mot en annen. Spørsmålet om nasjonal uavhengighet og hvordan denne skal sikres er viktige spørsmål som bør og må diskuteres, men da i fora som er bedre egnet for dette enn NTA, f.eks. de politiske partiene hvor en stor del av våre medlemmer også er med.

– Hva nå?

– Arbeidet vårt i vår sikter seg inn på stortingsbehandlingen av to viktige meldinger. Disse er stortingsmelding nr. 101/ -83 om sikkerhet og nedrustning som skal behandles i mars, og meldinga om forsvarrets langtidsplan nr. 74/ -83 som kommer opp i april. Vår generallinje framover er å sørge for at det flertall vi mener å ha i befolkningen også blir et parlamentarisk flertall. Det er mulig at vi må vente helt til 1985 for å få til dette, men den tiden tar vi.

Første fase i arbeidet vårt er allerede passert. Her oppnådde vi ikke det maksimale av hva vi ønsket. Vi fikk ikke stoppet

«Spørsmålet om nasjonal uavhengighet og hvordan denne skal sikres er viktige spørsmål som bør og må diskuteres, men da i fora som er bedre egnet for det enn NTA, f.eks. de politiske partiene.»

utplasseringen av raketten i første omgang, men vi oppnådde store politiske resultater. Situasjonen i Stortinget er sterkt forandret. I realiteten har vi nok allerede flertall mot utplassering. Det at det likevel ble en stemmes overvekt for utplassering, var et kunstig oppnådd flertall som Willoch fikk trumfet gjennom ved hjelp av trusler og press på mellompartiene.

I dag er vi inne i en ny arbeidsfase. Diskusjonene startet på et møte før jul med flere hundretalls aktivister fra hele landet. Vi har to paroler som vi vil legge til grunn for arbeidet vårt. Den første er «Frys»-parolen som går inn for stans i all prøving, produksjon og utplassering av kjernefysiske våpen. Dette som et første skritt for å få stoppet utplasseringen i Øst og Vest. Den andre går på behandlingen av stortingsmelding 101 i mars. Vi mener at det er realistisk mulighet for gjennomslag for «Frys»-parolen i Stortinget innen utgangen av -84. Vi vil stille krav til regjeringa om at den skal arbeide aktivt i FN, NATO

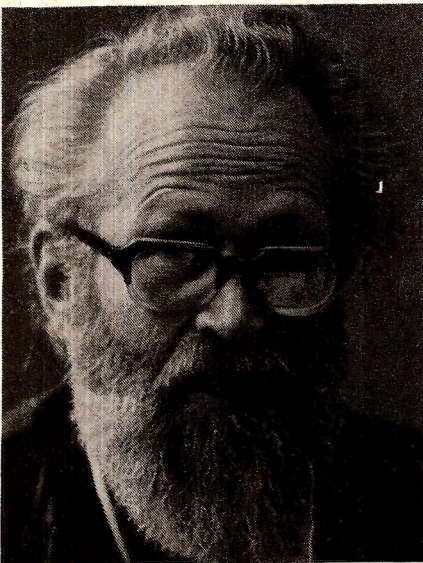

Foto: Leif Gabrielsen

**OLE KOPREITAN
(NTA)**

«Alle andre saker i verden vil ha liten betydning hvis vi havner opp i et atomragnarokk.»

og andre internasjonale organer for å få gjennomslag for «Frys» forslaget. For å kunne fremme disse kravene i internasjonale fora må vi først feie for egen dør, dvs. Norges plass i NATOs atomstrategi må forandres ved at stortinget gjør vedtak om forbud mot bruk av A-våpen fra norsk område og at slike våpen ikke tillates i Norge. De må heller ikke inngå i forsvaret av Norge, og andre stater må ikke ha lov til å bringe dem inn i landet.

Vi kommer også til å gå ut med et opprop for å be om støtte på disse to parolene fra hele organisasjonsnorge. Målet vårt er helt tiden å omplante flertallet i folket til flertallet i stortinget. Synspunktene våre skal komme tydelig fram både i arbeidet med partiprogrammene og i nominasjonene. Og like før stortingsvalget vil kandidatenes standpunkt bli offentliggjort i regionsaviser som dekker hele landet. Vinterhalvåret preges av at

vi bygger opp organisasjonen. Til det har vi fylkesseminarer som har begynt allerede. 2.—8. april skal vi ha en landsomfattende aksjonsuke og til sommeren to store sommerleirer, en i sør og en i nord.

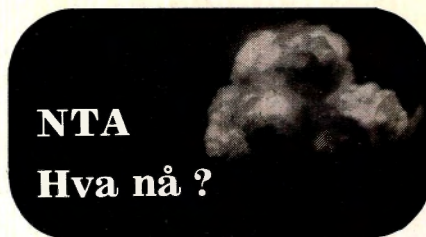
«Vår generallinje er å ta opp ting som vi kan enes om, hele urskogen blir for mye.»

Til høsten skal vi ha et stort landsseminar. I tillegg har vi et organisasjonsopplegg i forbindelse med to engasjerende filmer som kommer til å gå utover våren: «War Games» og «The day after». Vi kommer til å dele ut løpesedler før

visning og noen steder arrangerer vi diskusjonskvelder etterpå.

Hva med støtte til solidaritetsorganisasjoner i Øst-Europa? Øyvind Johnsen i «Arbeiderbladet» sier i en polemikk mot Arne Jørgensen at fredsprisen til Walesa aviser at man ikke kan operere med et vanntett skille mellom kampen for menneskerettigheter og kampen for fred. Hva er din kommentar til dette?

— NTA støtter fredsbevegelsen i øst-Europa. Menneskerettigheter i vid forstand ligger utenfor vårt arbeidsfelt. Det fins en rekke gode saker som har krav på hjelp og støtte som vi ikke kan ta opp, men disse vil på beste måte bli tatt vare på av andre organisasjoner, f.eks. Amnesty og Solidaritetsorganisasjoner for forskjellige land. Vår generallinje er å ta opp atomvåpen og ting vi kan enes om, hele urskogen blir for mye. ■

NTA

Hva nå ?

– Hva er ditt syn på krigsfare?

– Jeg ser en sannsynlig utvikling mot en storkrig. Flere forhold peker i den retningen. Før det første det jeg vil kalle forsonings- og aksepteringspolitikken overfor Sovjet i Vest-Europa. Politisk og forsvarsmessig bygges det ikke opp et vern om sjølråderetten. Dessuten øker rivaliseringa mellom supermaktene i Midtøsten, Sovjet vinner innflytelse i USAs bakgård og supermaktene står også overfor hverandre i Stillehavet og i Nord-Atlanteren og Norskehavet.

– Hvordan skal kampen mot krigen føres?

– Først vil jeg gå imot idéene om at vi er makteløse. Det har stor betydning hva vi gjør eller ikke gjør. Det er i dag sterke krefter mot krig. Frigjøringsbevegelsene i Afghanistan og El Salvador er ei kraft mot imperialismen og dermed mot krigen. I det store og hele er 3. verdens kamp en viktig kraft, og også Solidaritet i Polen. Ved å støtte disse, arbeider også vi mot krigen. I kampen mot krigen kan en anti-atomvåpenbevegelse ha betydning, forutsatt at den ikke ensidig retter seg mot f.eks. bare USA. Da kan en slik bevegelse lett virke mot sin hensikt. Det er rett å kreve atomvåpen fjernet, dette kan få betydning både for krigsutbrudd og forløpet av en krig. Men da må man også kreve tiltak for å styrke den sivile beredskapen. Ellers har en ikke skjont at atomvåpen er terrorvåpen innretta på sivilbefolkninga. Vi må og styrke egen forsvarsevne og støtte de som slåss mot imperialismen i dag. Det er ikke nok å slåss bare mot våpna.

– Har Nei til Atomvåpen unnlatt å ta kampen mot utplasseringa av Sovjets SS20-raketter?

– Etter min mening er det først nå at det er et politisk grunnlag innafor NtA for nedbygging og fjerning av SS20. Dette har vært under utvikling ei stund, og jeg synes det er positivt. Men uten den kritikken som har vært reist, bl.a. fra AKP(m-l), ville neppe dette skjedd.

– Er verdensfreden viktigere enn nasjonal sjølråderett?

– Nei. Vi må for all del gå mot idéen om å «ofre» land på fredens alter. Det være seg Afghanistan eller deler av Europa. Dette er en regelrett invitasjon til press og aggresjon. Dette er en av de viktigste politiske kampene i dag. Det ville være en katastrofe om slike idéer fikk definitivt gjennomslag. Nasjonenes rett til sjølbestemmelse står urokket, atomvåpen eller ikke.

– Norge er underlagt USAs militærstrategi. Ser du alternativer til dette?

– AKP(m-l) har arbeidet for alternativer i mange år. I denne forbindelse er det viktig å presisere at krafta mot imperialismen i Norge ikke er borgerskapet, men det arbeidende folket. Vår evne til militært forsvar vil avhenge av i hvor stor grad arbeidsfolk er mobilisert på denne oppgaven. I dag er det bor-

Forsonings- og aksepteringspolitikken overfor Sovjet øker krigsfare.

gerskapet som leder vårt militære forsvar, og det er i tillegg underlagt det imperialistiske USA. Dette er ingen garanti for arbeiderklassen i Norge. Tvert imot. Om Norge ble okkupert, ville jeg se det som sjølsagt at vi mobiliserte til folkekrig mot okkupanten.

Vi må bli uavhengige av USAs militærstrategi og vi må sette forsvaret i stand til å yte mest mulig motstand i krigens første fase. Det siste vil ha betydning for muligheten til å omorganisere kampen til en folkekrig. Et forsvar etter jugoslaviske modell er det jeg tenker meg.

Den nasjonale sjølråderetten står urokket, atomvåpen eller ikke.

– Dersom du skulle trekke opp et kortfattet handlingsprogram framover for det arbeidet som bør drives for nasjonal sjølråderett og kamp mot krigen, hva ville du legge vekt på?

– Vi må kreve et sterkt norsk forsvar uten a-våpen, et norsk forsvar utafør USAs kontroll.

- Styrket sivil beredskap.
- Fortsatt kreve at SS20, Pershing og Cruise skal ødelegges.
- Støtte anti-atomvåpenbevegelsene i Øst-Europa.
- Propagandere for nasjonal sjølråderett, opp mot idéene om underkastelse for fredens skyld.

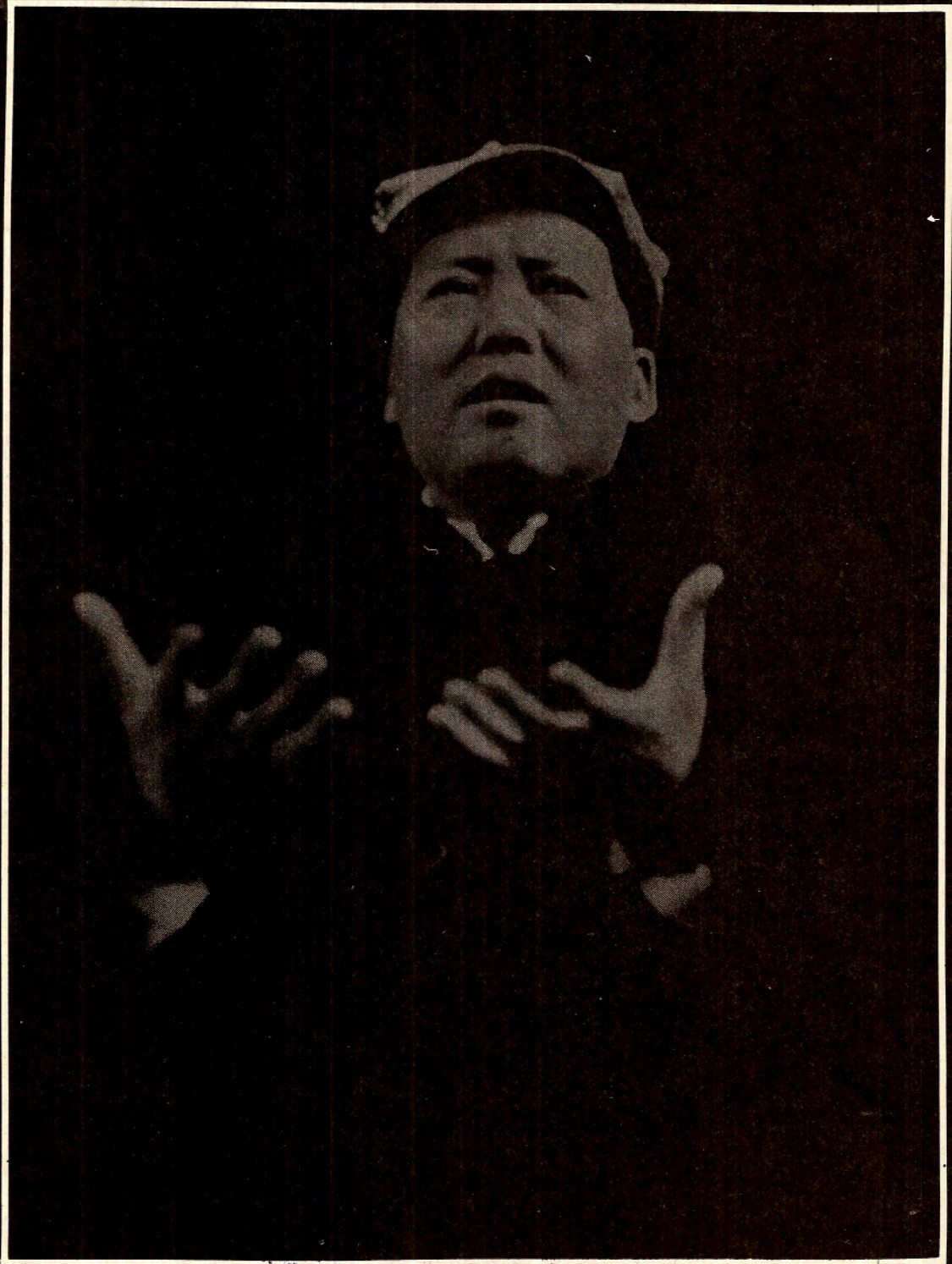

Foto: Bernt Eide

**PER GUNNAR
GABRIELSEN (AKP)**

Kampen mot krigen
kan ikke føres bare
som en kamp mot
atomvåpen.

Atombomba — en papirtiger?

Av MAGNAR NESS

I august 1946 foretok den amerikanske korrespondenten Anna Louise Strong et intervju med Mao Ze Dong, hvor hovedtema var den pågående borgerkrigen mot USA-støttede Chiang Kai-shek, og forholdet mellom USA og Sovjet. På spørsmålet: «Men hva hvis de forente stater bruker atombomben?» svarte Mao: «Atombomben er en papirtiger som de reaksjonære i USA bruker for å skremme folk. Den ser fryktelig ut, men i virkeligheten er den ikke det. Naturligvis er atombomben et masseutryddelsesvåpen, men utfallet av en krig blir bestemt av folkene, ikke av en eller to nye typer våpen.»

Denne uttalelsen kom omlag ett år etter at atombombens uhyrlige ødeleggingskraft ble demonstrert for hele verden ved bombingene av Hiroshima og Nagasaki.

Trusler

Japan er det eneste landet som har blitt utsatt for atomangrep. I to tilfeller har trusler om atomangrep mot en nasjon blitt framsatt.

Under Koreakrigen, i 1950, trengte kinesiske tropper inn i Nord-Korea og drev de amerikanske okkupantene sørover, et militært prestisjetap for amerikanerne. Øverstkommanderende, general Macarthur, ville anvende atomvåpen mot Kina. President Truman, som forsto at en slik handling ville isolere USA, avsatte Macarthur.

Det ble også trua med atomvåpen under Vietnamkrigen, men det ble i stedet brukt kjemiske våpen og napalm i tillegg til konvensjonell «terrorbombing.» Nixon, som ble president i 1968, har hevda at det var opinionen som avholdt han fra å gå inn for atomangrep.

Den opplevde trussel om gjensidig atomkrig mellom USA og Sovjet hadde et toppunkt under Cuba-krisa i oktober 1962, hvor marine og atomvåpen var i full beredskap.

«Bjørnen sover»

I 1959 foreslo Sovjet at hele verden skulle avrustes innen 4 år. Hvis USA og Sovjet bare ble enige, ville ingen i verden tore løfte en finger mot de to supermaktens felles fredsoorden. Krustsjov og de andre sovjetlederne advarte mot at det oppsto lokale kriger, de kunne tenne en verdensbrann. Folkene skulle altså stoppe den væpnede kampen mot imperialistene og i stedet vente på

at USA og Sovjet i fellesskap ordna verdens anliggender til alles beste.

En tredje kraft

Allerede i 1955 hadde 29 afrikanske og asiatiske stater deltatt i den internasjonale Bandungkonferansen, og erklært seg nøytrale i forhold til supermaktene. Indias statsminister Nehru uttalte bl.a.: «Hvis vi løper i hælene på Russland eller Amerika, vil det neppe — om jeg kan uttrykke meg slik — styrke vår verdighet, vår nye uavhengighet, vår nye frihet, vår nye ånd og vårt ønske om å støtte oss på egen innsats». Den tredje verden onska ikke å underordnes supermaktene.

Kriger

De to største krigene etter 2. verdenskrig, Koreakrigen og 2. Indokinakrig (Sør-Vietnam, Nord-Vietnam, Kampuchea, Laos) var kriger mot USA-imperialismen. Sjøl om utviklingen etterpå har vært nedslående ville disse landa neppe være bedre stilt som vasaller under USA; resultatet av å avholde seg fra aktiv motstand.

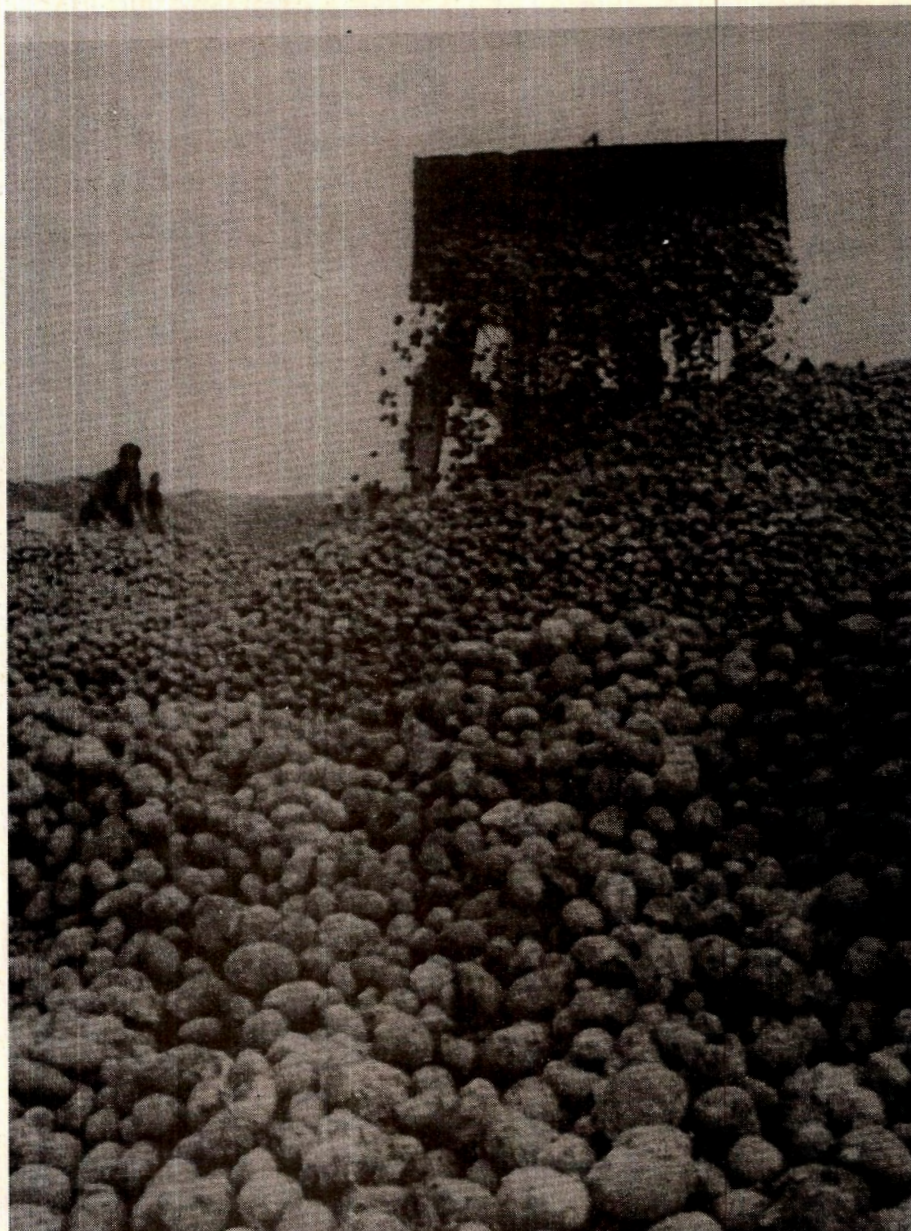
Pax leksikon (Bind 7, Fakta om krig og fred) nevner 14 store borgerkriger (mer enn 50 000 falne) i perioden etter 2. verdenskrig. En del av disse gjaldt sjølstendighet i forhold til en supermakt og regimer underlagt denne. Mange har dreid seg om delstaters og minoriteters kamp for nasjonal uavhengighet.

I dag pågår frigjøringskamper mange steder på kloden. Afghanistan, Nicaragua, El Salvador, Eritrea, Palestina og Nord-Irland er noen områder hvor konflikter pågår. Skal disse kampene gis opp for at verden skal unngå økt spenning og atomtrussel?

Frykt

Mao manet til kamp mot imperialismen. Hans syn var at atomtrusselen ble brukt til å tjene imperialismen, for å skremme bort motstand. Er det tilfelle også i dag? Bruker supermaktene atomvåpna først og fremst som politisk utpressings middel?

De folkene som i dag kjemper mot ytre eller indre undertrykkere lar seg ikke skremme av atomkatastrofens Damoklessverd, og det er bra. Det er oss i de fredeligste hjørner av Europa, USA-allierte, og i noen grad Sovjet-satellitter, som er sterkest opptatt av denne trusselen.

De økonomiske interessene bak avspenningspolitikken

Under de tilsynelatende allmennmenneskelige standpunktene til fredsbevegelsen skjuler det seg en praktisk politikk som i store trekk innebærer ettergivenhet og ikke-konfrontasjon overfor Sovjet.

En av grunnene til at nettopp disse praktiske standpunktene har fått befeste seg i store deler av de europeiske folkemassene som «den virkelige fredspolitikken», er at de svarer til viktige materielle interesser hos deler av den vest-europeiske herskerklassen.

HVA MÅ GJØRES

Store deler av den vest-europeiske imperialismen ønsker å rive seg løs fra USA's politiske hegemoni, og har etablert store økonomiske interesser på markedene i Østblokka. Samtidig er Europas militære underlegenhet i forhold til de to supermaktene en faktor som virker mot et militært brudd med USA.

På grunn av dette misforholdet mellom økonomisk styrke og militær svakhet, kan ikke Europa spille noen selvstendig rolle i storpolitikken, men er dømt til å løpe fram og tilbake over det maktpolitiske vippepunktet mellom de to supermaktene. I det ene øyeblikk ta i mot USA's atomparaply, som det tilsynelatende rimeligste forsvar mot mulig sovjetisk aggresjon. Og i neste øyeblikk vise ettergivenhet overfor denne sovjetiske aggresjon, enten den nå skjer i form av folkemord i Afghanistan eller ved utplassering av SS 20 raketter retta mot Europa.

Motsetninger til USA, og åpning mot øst

Det økonomiske, politiske og militære hegemoniet USA etablerte over Europa etter 1945, blei fra så tidlig som på femtitallet undergravd av den raskere økonomiske veksten i Europa relativt til USA. En sammenligning av Vest-Tyskland, som Europas ledende økonomiske makt, opp i mot USA, vil vise dette.

	Gjennomsnittlig årlig vekstrate, %, 1950-1970				Valutareserver (milliarder \$)		Eksportvolum (av verdensmarked)	
	Produktivitet	Invest.	BNP	Eksport	1950	1970	1947	1978
USA	3.2	3.8	3.7	5.7	30.8	13.1	33.0%	12.1%
V.-Tyskl.	4.9	6.2	6.4	12.8	0.3	23.8	-	12.2%

(Note 1)

Opprettelsen av EF var et eksempel på Europas begynnende løsrivelse fra USA. Men mer interessant i denne sammenheng var Europas initiativ i å rette den vestlige imperialismen mot markedene i Østblokka.

I løpet av 60- og 70-åra foregikk det en viktig dreining av Sovjets utenrikshandel mot vest. Det var først og fremst Europa og Japan som høstet fruktene av denne åpninga, og da USA i 1972 undertegnet handelsavtale med Sovjet, var det nærmest USA som kom ut av isolasjon.

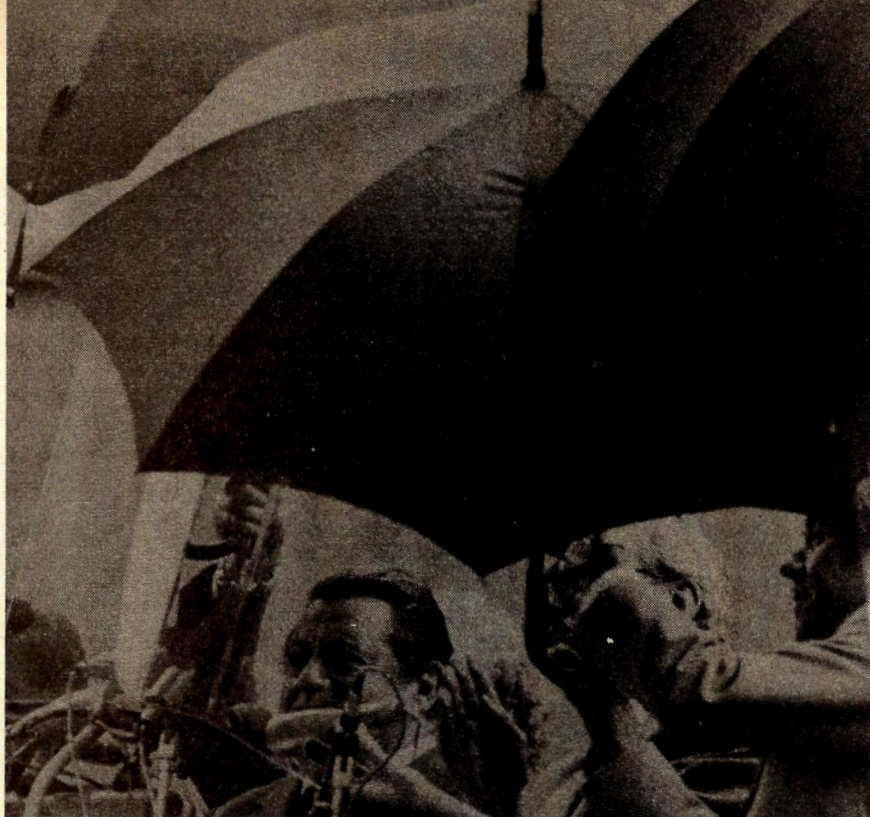
UTVIKLING AV SOVJETISK UTENRIKSHANDEL I % AV TOTALHANDEL					
	1963	1968	1973	1975	1978
«Sosialistiske» l.	70.4	67.4	58.5	56.3	59.8
Imperialistiske l.	18.7	21.3	26.6	31.3	28.0
Tredje Verden l.	10.9	11.3	14.9	12.4	12.2

(Note 2)

Særlig etter at stagnasjonstendensene i imperialismen slo ut i full krise på 70-tallet, må mang en kapitalist i Vest ha stilt store forhåpninger til østmarkedene som en løsning på problemet med de krypende hjemmemarkedene.

Av tidlige store vestlige prosjekt i Sovjet er den Fiat-bygde bilfabrikken i Togliattigrad kjent. Japan er bla. en-

Den erkenningsjonære Franz Josef Strauss dro i 1983 til Øst-Tyskland med milliardkreditter.

gasjert i oljeutvinning i Sibir. Sommeren 1981 blei den hittil største økonomiske samarbeidsavtalen mellom Sovjet og flere vest-europeiske land, om bygging av en 5500 km lang gassrørledning fra Sibir til Europa, undertegna. Dette er eksempler på det potensialet

«Alle andre problemer, interesser, verdier og behov er sekundære i forhold til det viktigste spørsmålet: opprettholdelse av freden.» (Note 4)

Tankegangen er at en ny kaldfront mot østblokka må forhindres, for å sikre åpne markeder. Hjula må rulle, maskinene må gå, og kapitalen flyte. Før og under 2. verdenskrig styrte disse samme interessene Sveriges ynkelige nøytralitetspolitikk overfor Hitler. De styrte også den delen av det danske og norske borgerskapet som innordnet seg under okkupertmakta i 1940.

UTENLANDSGJELD I MILLIARDER DOLLAR PR. 1979 FOR ØSTBLOKK-LANDA

Bulgaria	3.7
Tsjekkoslovakia	3.1
Ø.-Tyskland	8.4
Ungarn	7.3
Polen	20.0
Romania	6.7
Sovjet	10.2

(Note 3)

I dag er det altså den sovjetiske aggresjonspolitikken som får fritt spillerom. Spørsmålet er, må det nødvendigvis være slik? Må den europeiske fredsbevegelsen, som en grasrotbevegelse, være passive brikker i et kynisk spill om makt og profitt? Kan ikke denne fredsbevegelsen ta selvstendige standpunkter mot alle former for stormaktsovergrep og krigsforberedelser?

Noter:

1) Rune Skarstein: *Strukturforandringer i verdensøkonomien etter 1945*, i *Vardøger* nr. 12.

2) Roger Munting: *The economic development of the USSR*, Croom Helm 1982.

3) *Kommunistisk tidsskrift* 5/83: Anette Warring: *Sovjet & 3. verden*. Utg. av Kom. Arbp. Danmark.

4) I en rapport til en internasjonal fredskonferanse i Stockholm, sitert i *Røde Fane* 6-83.

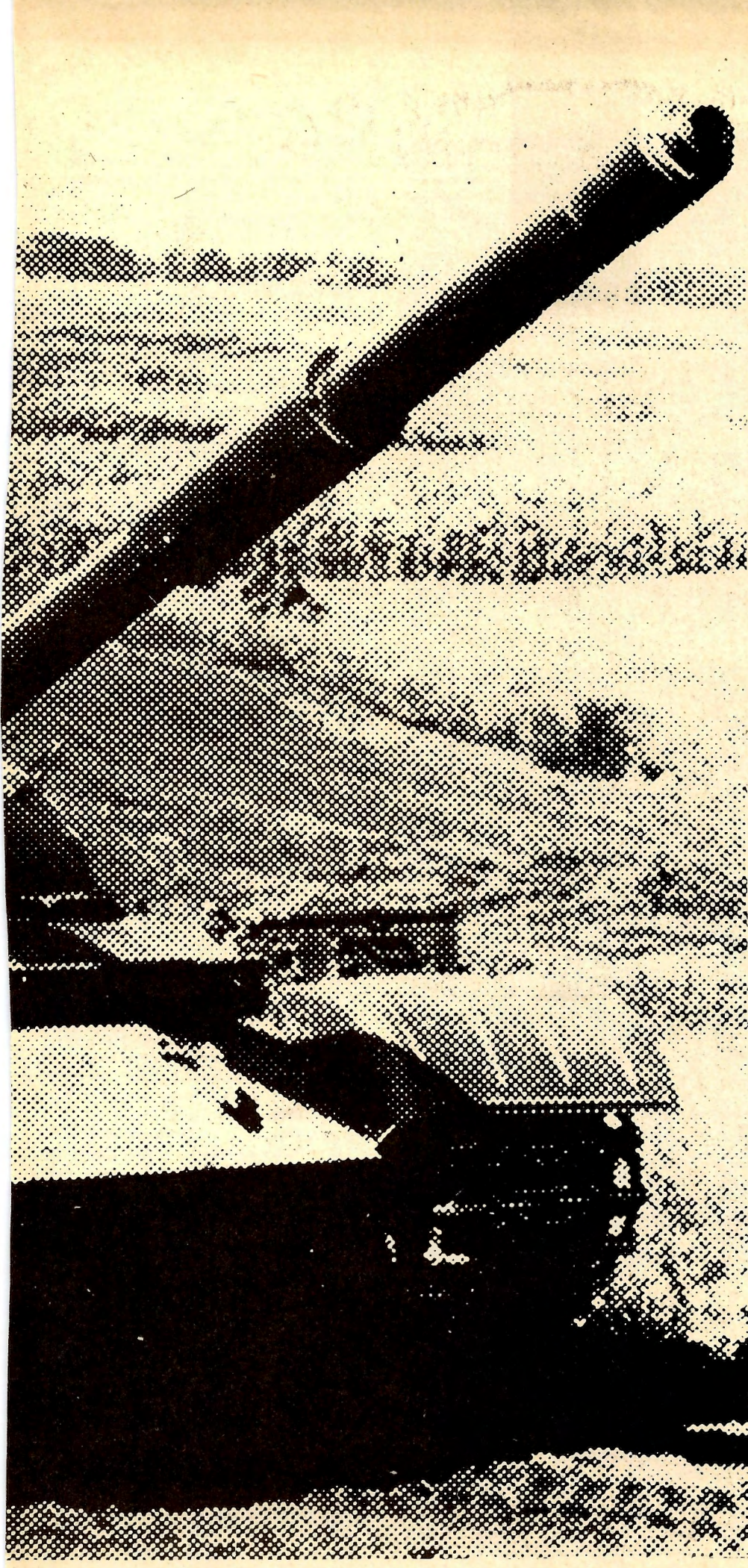
Østblokka, blomstrer avspennings- og ettergivenhetspolitikken hos det Vest-Europeiske borgerskapet. Derfor reiser den erkenningsjonære Franz Josef Strauss til Øst-Tyskland med milliardkreditter fra den vest-tyske regjeringa. Og av samme grunn uttaler Egon Bahr, forsvarspolitisk talsmann for de vest-tyske sosialdemokratene (SPD):

HVA MÅ GJØRES

Krigsspillet i Europa

AV JAN HATTESTAD

Vi hevder at krig er fortsettelsen av politikken med andre midler, dvs voldelige midler. Krig mellom imperialistiske stater kommer som et resultat av at motsigelsene mellom dem ikke lengre kan løses via «fredelige» metoder – forhandlinger, kjøpslåing om små nasjoners skjebne, ved lokale kriger eller intervensjoner. **For imperialistiske stater er krig alment sett et middel, en metode for å oppnå det man ikke kan nå via politiske og økonomiske veier. Krigens hensikt er slik sett å øke egen rikdom og innflytelse på bekostning av andre.** I dag har rivaliseringa mellom de imperialistiske supermaktene nådd et nivå hvor direkte konfrontasjon mellom dem er en truende mulighet. Europa kommer mer i fokus, blir i økende grad sentrum for kampen mellom supermaktene.

Europa viktigst

Kontroll over Europa er nøkkelen til verdensherredømme. Sovjet forsøker i dag via en rekke veier å øke innflytelsen sin over Vest-Europa.

Dette er en alvorlig utfordring for Reagan-administrasjonen. USA tvinges til å handle for ikke å tape terreng bit for bit.

For folk i Europa er dette en farlig og truende situasjon. Folk frykter krig, og atomkrigen spesielt. Denne frykten er enkel å forstå sett på bakgrunn av Sovjet's SS-20, og Nato's svar.

Det kan kanskje synes absurd å diskutere sannsynligheten for hvorvidt atomvåpen vil bli brukt i en krig i Europa når vi veit at de finnes i et slikt svært antall og at de stadig forbedres.

Men en rekke forhold peker i retning av at atomvåpen har en viktigere funksjon i fredstid enn i en krigssituasjon – for begge supermaktene.

Supermaktens doktriner og synet på krig i Europa

Som nevnt innledningsvis blir ikke imperialistiske kriger satt i gang for å ødelegge verden, men for å erobre den.

Rivaliseringa mellom supermaktene bl.a. om Europa dreier seg ikke om hvem av de to som skal få «retten» til å ødelegge Europa, men om hvem av de to som skal beherske og utbytte Europa.

Sovjet er på offensiven nå, mens USA er i en forsvars-posisjon.

Dette kan man også lese ut av de to supermaktens militære doktriner som dreier seg om krig i Europa.

Sovjet viser to ansikter. Sovjetisk propaganda pøser på med fredsprat, samtidig som de gjør det helt klart at en krig i Europa Må bli en atomkrig.

Dette er politisk propaganda for å skape frykt og ettergivenhet i opinionen og blant vest europeiske politikere. Det må innrømmes at de har hatt en god del hell med seg.

Det interessante er imidlertid at det er langt mellom liv og lære hos

sovjetlederne også på dette området.

En rekke analyser konkluderer med at Sovjet planlegger for, og rustet for å føre konvensjonell krig i Europa. Sovjetiske militære strateger vurderer uten tvil sansynligheten for at krigen blir konvensjonell for å være størst. Karakteristisk ved sovjetisk militær tankning er at ved en krig er angrepsstrid den avgjørende stridsform. Man planlegger for et forkjøpsangrep – slå til før fienden gjør det.

Krigen skal føres offensivt – fienden skal slås på egen jord og fiendens jord

skal besettes. Krigen skal vinnes konvensjonelt.

Det nevnes at dersom krigen utvikler seg til en atomkrig skal Sovjet søke å vinne denne. Det er ikke bare Sovjets offensive angrepsstrategi som legger hovedvekten på at krigen skal føres konvensjonelt. Også det omfattende og meget avanserte luftforsvarssystemet som Sovjet har bygd ut de siste åra er beregnet på at mostanderen slår til med konvensjonelle våpen. Mot ballistiske atom-raketter er iallefall forsvarssystemet så godt som

ubrukkelig.

USA og Nato's svar på Sovjet's offensive angreps-strategi er i dag trusselen om førstebruk av atomvåpen. Det sies at dersom et angrep fra Sovjet med konvensjonelle våpen ikke kan stoppes er man villig til å trappe opp til bruk av atomvåpen først fra Nato's side.

Dette tror man vil avskrekke Sovjet fra å gå til angrep. Dette avhenger av trusselens troverdighet. Fakta om sovjetisk opprustning og planlegging pekt på foran tyder på at man på det hold har liten tro på at førstebruksdoktrina er mulig gjennomførbar. Det finnes grunner for at de kan trekke en slik konklusjon. Den viktigste er at førstebruk er sjølmord i dobbelt forstand. Ikke bare at man kan regne med gjensvar, men med den konvensjonelle overlegenheten Sovjet har og med den skallforsvarsstrategien Nato i dag bygger på vil bruk av atomvåpen for en stor del måtte rette seg mot eget territorium og slik ramme egen befolkning.

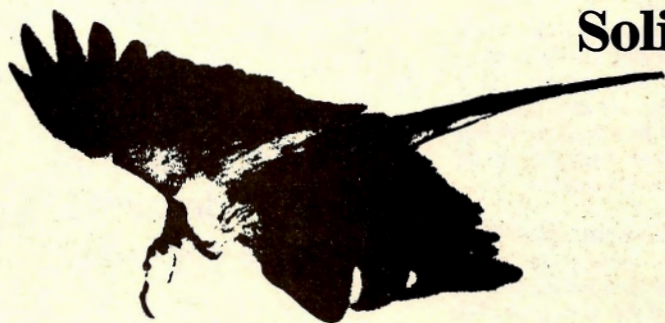
Det paradoksale er at av de viktigste element i Natos «forsvars-strategi» er i ferd med å utvikle en større sjølavskrekkende effekt på egen opinion og politikere enn som avskrekking overfor Sovjet. Dette er ikke, som vist det minste rart, men samtidig er det farlig. Førstebruksdoktrina må forkastes fordi den i realiteten har bare en mulig løsning: retrett.

Sovjet er flinke til å nøre opp under slike politiske strømninger i V-Europa og når de møter slik respons som hos Egon Bahr, som vil underordne «smålige» prinsipper som nasjonal sjølråderett for å sikre freden kan de ikke si seg annet enn svært fornøyd.

Man må innse at USA i kampen med Sovjet om Europa ikke vil ofre egen befolkning ved å sette igang et atomangrep på Sovjet. USA, svekket og i tilbakegang vil være rede til å tape Europa for å redde en del andre innflytelsessfærer, eks deler av Latin-Amerika og land i Asia. Realiteten vil være at de ikke har noe annet valg.

Sovjets omfattende forberedelse for konvensjonell krig i Europa krever at man i de V-Europeiske landa legger om forsvarsstrategien. At man forbereder seg på en langvarig krig, forlater strategien med skallforsvar og organiserer forsvar i dybden.

Jeg har kort søkt å vise at Fredsbevegelsens og en rekke vestlige politikeres postulat om at en krig i Europa unngåelig vil bli en total atomkrig er ensidig. Min påstand er ikke det motsatte, at bruk av atomvåpen er utenkelig, men en påvisning av at imperialistiske kriger til nå i historia ikke har vært ført for å ødelegge verden, men for å erobre den – og det faktum at vår tids mest offensive supermakt, Sovjet, planlegger å besette Europa konvensjonelt. ■

Solidaritet med Afghanistan er solidaritet med vår egen framtid!

Krigen i Afghanistan har gått inn i sitt fjerde år. I stadig større grad trekkes de sovjetiske styrkene inn i krigen mot et lite frihetselskende folk. Det er deres frihet Sovjet forsøker og har forsøkt å ta fra dem. Svaret har vært total motstand over hele landet. Frihetskrigen i Afghanistan har utvikla seg fra hellig krig til folkekrig.

At Sovjet i dag står i Afghanistan med mellom 150 og 200 000 soldater – høyt mekaniserte styrker som har fullt luftherredømme, har ført til mange spekulasjoner. Ble Sovjet invitert til Afghanistan – i tilfelle av en president som var en av de første som ble drept?

Sto den islamske nasjonale bølgen etter revolusjonen i Iran våren 1979 som en trussel i forhold til de 60 millioner muslimer i Sovjet?

Var Sovjets redsel om innringing og fiendtlige angrep fra sør reell?

Var invasjonen i 1979 et sammentreff av uheldige omstendigheter?

Ønsker Sovjet å trekke seg ut så raskt de kan uten å tape all ære?

Foto: Kjell Gjerseeth

AV PETTER BAUCK

Mange framstående statsmenn har holdt fast på en eller flere av disse forklaringene.

Forhandlingene som startet i Genève i 1982 har gitt håp om «en fredelig løsning». Disse forhandlingene vil imidlertid aldri kunne gi noe annet enn håp basert på tomme ord. For hvem kan tro på resultater i ei forhandling hvor regjeringspartiet i

Afghanistan, holdt oppe av sovjetiske bajonetter og med Sovjet og Iran i siderommet, fører dialog med regjeringen i Pakistan.

I forhold til spørsmålet om Afghanistans framtid, er det viktig å innse at uten Sovjet og Mojahedin rundt forhandlingsbordet, vil det aldri bli oppnådd brukbare resultater; resultater som fører til en fullstendig tilbaketrekking av de sovjetiske troppe.

Mange ser på det som skjer i Afghanistan som en kamp for eller mot utvikling. For Sovjet har dette vært et skalkeskjul for å dekke over

sine maktinteresser. Med fraser om «sosialisme» har Sovjets visitt over grensa i sør blitt vurdert som positivt.

Gjennom invasjonen og krigen i Afghanistan har Sovjet destabilisert hele regionen.

Professor Majrooh, en av de tidligere lærerene ved universitetet i Kabul – nå i eksil i Pakistan, ser det annerledes:

– Kimen til mekanisert jordbruk og bruk av kunstgjødsel ble knust i og med Sovjets invasjon.

– Arbeidet med å bygge opp skolevesen og et helsetilbud ble knust i

og med Sovjets invasjon.

Sovjets fire år i Afghanistan har til nå ført til en fullstendig utredning av 50 års utvikling i Afghani-

Foto: Kjell Gjerset

stan. Til tross for stor motstand fra den afghanske motstandsbevegelsen har de sovjetiske befestningene i Afghanistan økt. Spesielt langs grensa mot Iran og Pakistan. Nye flyplasser og radarstasjoner. Moderne stridsvogner, i et antall som ikke er til noen nytte mot geriljaen, er samlet mellom Kandahar og Herat. Her har geriljagrupper på 500 mann opplevd å bli omringa av 800 stridsvogner.

Mellom 4 og 5 millioner flykninger er presset ut til nabolandene Iran og Pakistan. Uten tvil et grunnlag for uro og sammenstøt i to land som allerede har mange indre konflikter.

Gjennom invasjonen og krigen i Afghanistan, har Sovjet destabilisert hele regionen. Spørsmålet blir da om ikke dette kan ha vært en viktig baktanke for hele Sovjets operasjon i Afghanistan.

Krigføringen fra Sovjets side i dag, har ikke som mål å utsette geriljaen. I store områder operer Mojahedin uten motstand.

Terror mot sivilbefolkninga er et viktig element. Infiltrasjon og splittelsesforsøk ovenfor motstandsorganisasjonene, forsøk på å vinne enkelte folkegrupper, stammeledere og religiøse ledere over på Kabuls side brukes for å svekke Mojahedin.

Så lenge motstandsbevegelsen er preget av indre strid og så lenge gamle nasjonale og stammemessige motsetninger får dominere over enhetsbestrebelsene, utgjør Mojahedin ingen alvorlig trussel mot de sovjetiske befestningene. Krigen

kan bølge fram og tilbake i mange år.

På tross av massiv fordømmelse i FN, i Europaparlamentet og fra det arabiske toppmøtet, er fortsatt den konkrete støtten minimal. De fleste regjeringer begrenser seg til humanitær støtte for flyktingene i Pakistan. Noen få bevilger til nødhjelp over grensa. Noen få sender våpen.

Den massive støtten som protest-resolusjonene skulle tyde på uteblir. Isteden fremheves hensynet til egen arbeidsløshet og sjansen for økono-

**På tross av massiv
fordømmelse i FN, i
Europaparlamentet
og fra det arabiske
toppmøtet, er fortsatt
den konkrete støtten
til
frigjøringsbevegelsen
minimal.**

niske framstøt i Sovjet. Andre velger å legge vekt på et godt naboforhold.

I vår del av verden og i resten av verden, er solidaritetsarbeidet for Afghanistan et sørgelig kapittel. Min påstand er at Sovjets største seier i Afghanistan til nå, er unnfallheten som brer seg over hele verden. Istedenfor protester og solidaritet, vinner redselen terreng. Resignasjon seirer over pågangsmot.

Her ligger den største trussel mot det afghanske folket i dag. En likegyldig verdensopinion undergraver deres frihetskamp. Den gir stormakten fritt spillerom for nye framstøt. Derfor er solidaritet med Afghanistan i dag også solidaritet med freds- og frihetselskende folk over hele verden. Solidaritet er et forsvarsverk for alle små nasjoners nasjonale uavhengighet.

Solidaritet med Afghanistan er også solidaritet med vår egen framtid. □

Chakoo

Det finst så mange slags romanar. Chakoo er ein roman frå

Afghanistan. Ein levande roman om afghanarar, korleis dei lever, tenker, drøymer og kjemper i eit okkupert land. Forfattaren er ein nordmann med navnet Kjell Gjerseth. Fiksjon? Til dels. «... Men heldigvis finnes det flygende vannbøfler, ørner med vingespenn på femti meter, og solskinn som kan smelte stål. De som har oppdaget dette bekymrer seg ikke over det vanlige. De bryr seg også mindre om hva som egentlig stemmer. De har godtatt at virkeligheten er uforståelig og løgnaktig, men de har skaffet seg drømmer, gode ideer og sine egne historier. Om kvelden setter de seg nært inntil hverandre rundt bålet. Fantasien holder hjertene i gang.»

Sann? Vanskelig å sei. Sannhet er eit relativt begrep. I Afghanistan blir invasjon kalt invitasjon og massakrer kalt revolusjon. Bomber som offisielt aldri er sleppte, forvandlar bondefamiliar til svarte lik. «... Virkeligheten er ufattelig. Sannheten er ikke til å tro.»

I allefall er det ein truverdig historie. Dette er ikkje ein roman skapt av ein skrivefor mann med frodig fantasi aleine. De er kultur og menneskeskildringar på sitt beste åpenbart forfatta av ein mann som kjenner folk og forhold godt. Formidlinga av kunnskapar om eit for oss eksotisk land og folk, rører nok mang ein nedstøva sosialantropolog. Som lesarar blir vi kjendte med afghanarane. Vi forstår etter hvar kvifor dei tenker og handlar som dei gjer, sjølv om nokre av handlingane må vere grensesprengande for dei sjølv og. Afghanarar blir ikkje lenger nokre stakkars analfabeter og bønder overfallt og meia ned av verdas største krigsmaskineri medan dei slåss mot kvarandre. Kjell Gjerseth viser oss eit sterkt folk, fyllt av livsmot, humor og staheit. Dei gir seg ikke. Etterkvart forstår vi kvifor Sovjet har så store både politiske og militære problem med å legge under seg eit lite fjelland bestående i hovudsak av ikkje militarisererte bønder.

Dele er spennende lesning. Boka er vanskeleg å legge frå seg før ein kan klappe permene igjen.

Jorunn Hareid

Kjell Gjerseth: Chakoo
Forlaget Oktober A/S
Oslo 1983.

Eritrea 1984

Krig, tørke, hungersnød

Tekst og foto
HENNING MØRCH

Eritrea med sine 117 000 kvadratkilometer og 1 000 km. lange kyststripe langs Rødehavet, er inne i en alvorlig krise. Tørken i Afrika har vart i 8 år. Den har rammet Eritrea svært hardt. Et nytt år har gått uten regn. Bare enkelte steder i høylandet klarer de

å høste inn tilstrekkelig for å dekke det såkornet de har brukt. Bøndene klarer ikke å livnære seg selv. Buskapen slaktes og jordbruksredskapene selges for noen never durrha.

Befolkningen er fullstendig avhengig av nødhjelp. ERA (Eritrean Relief Ass.) hjelper med det de har mat og midler til. Men det er dessverre ikke nok. Folk dør av sult. Utmagrede og feilernærte barn dør av banale sykdommer. En av mødrene jeg undersøkte hadde 2 gjenlevende av i alt 10 barn. En annen 2 av 9. De som fortsatt var i live var utmagrede og syke.

Krigen:

Eritreerne har en annen fiende også. Det er andre lands begjær etter mere makt. I dag er det etioperne som bærer våpnene og utfører

Mor og barn fra Barka. Barnet hadde malaria og lungebetennelse.

Henning Mørch fra Medisinernes Eritrea-aksjon har arbeidet for frigjøringsorganisasjonen EPLF.

overgrepene med de mest bestialske våpen verden i dag kjenner til. Men etioperne er igjen bare brikker i et større maktpolitisk spill om Afrikas horn. Dette spillet er det supermaktene USA og Sovjet som styrer. Strategisk er Eritreas beliggenhet viktig for kontroll av Rødehavet. spørsmålet er hvem som skal ha kontroll over dette viktige området.

Keiser Haile Selasse inngikk i 1953 en forsvarspakt med USA. Denne varte til han ble styrtet av militærjuntaen «The Derge» med lederen Mengistu Haile Miriam. Forholdet mellom Etiopia og USA fortsatte vaklende fram til desember 1977. Da brøt Mengistu forbindelsen og allerede en uke senere ble han invitert til Sovjet. I april 1978 ble kontrakten om våpenstøtte til Etiopia

underskrevet. Denne avtalen har kostet Etiopia mye. All kaffeproduksjon i Etiopia går med til å betale våpenkostnadene, og gjelden til Sovjet øker katastrofalt for hvert år. Etiopia lar seg villig bruke i dette spillet. Den eneste mulighet landet har til å skaffe seg kyststripe er å intervensere Eritrea. De er også redd en seierrik frigjøringskrig vil stimulere andre provinser i Etiopia til å gjøre det samme. Både blant oromerne og i Tigrai foregår det frigjøringskamper. Etnisk består Etiopia av uttallige grupperinger. Det er også i supermaktens interesser å hindre disse å lykkes i sin frigjøringskamp. Deles Afrika opp i små selvstendige stater med et styresett som har oppslutning i folket, blir det svært vanskelig for

supermaktene å utøve sitt herredømme.

En stat for folket:

Etter 23 års kamp for selvstendighet har den eritreiske frigjøringsbevegelsen EPLF vist at det nytter å stå i mot. Det nytter å kjempe mot ei okkupasjonsmakt som er overlegen både med hensyn til størrelse og våpentilgang.

For Eritrea finnes det ingen alternativ til den væpna frigjøringskampen. Okkupasjonshistoria er lang: Tyrkia, Italia, England og nå Etiopia.

Uten oppslutning fra befolkningen, ville motstanden være umulig. Men EPLF har vist at de står på folkets side. EPLF blir stolt på og folket gir det de har for at kampen skal lykkes.

For å gi et inntrykk av hva denne kampen koster i menneskeliv vil jeg illustrere med noen tall fra den 6. etiopiske offensiven (fra februar — juli 1982).

Aldri hadde Etiopia og Sovjet forberdt en offensiv bedre. 120 000 etiopiske soldater og 4 000 sovjetiske rådgivere skulle knekke den eritreiske motstandskampen for alltid. Nå skulle det skje og Mengistu proklamerte for hele verden at innen 8 dager skulle Nakfa være tatt. Byen Nakfa står i dag som et bevis og et symbol på at Eritreas kamp ikke er knekt. Spådommen slo feil. Mengistu vant ingen ting på denne offensiven. 30 — 40 000 døde og sårede etiopiske soldater var en av følgene. Kolosale lidelser ble påført begge sider, men det eritreiske forsvaret holdt.

Motivasjonen

Hva kan årsaken være til at et lite land som Eritrea med 30 — 40 tusen soldater kan stå i mot en slik overmakt med flere titalls «MIG» jagerfly, og russiske bombefly av typen «Antanose» og pansrede helikopter?

Svaret er: Oppslutning, motivasjon og evne til å slåss. Denne evnen er ingen genetisk evne som er spesiell for eritreerne, men

nødvendig kunnskap i snart en generasjon. De har utviklet en offervilje som er vanskelig å forstå for oss. Som de selv sier det: «Når vi velger å delta i revolusjonen, vier vi hele vårt liv til kampen for vår rett til selvstendighet og uavhengighet».

Den syvende offensiv

Den syvende offensiven passerte i all stillhet for verdensopinion. Offensiven har også blitt kalt «The silence offensive». Mengistu slo ikke på stortromma denne gang klok av skade fra 1982. Nok en gang led Mengistu nederlag i forsøket på å knekke motstandskampen i Eritrea.

I dag drives det utstrakt terror mot sivilbefolkningen i Eritrea. Med fly bomber etioperne daglig sivile mål i Eritrea. De har månedlige «raid» inn i det såkalte «semiliberated area» og trakaserer befolkningen, slakter buskapen og brenner avlingen. På spørsmål om hvor lenge de kan fortsette denne kampen, svarer eritreerne: «Vi er beredt til å ta i mot hva som helst. Sjøl atomvåpen vil vi kanskje måtte tåle.

Samlet

Det eritreiske folket står nå mere samlet bak kravet om et fritt Eritrea enn noen gang. Beklageligvis er mange presset til å flykte ut av landet i dagens situasjon. Tørken har tatt strupetak på eksistensgrunnlaget. Sulten og tørsten tvinger mange til en høyst usikker framtid i Sudan.

Det som må til for å snu denne flyktingestrømmen er en opptrapping av den internasjonale hjelpen til Eritrea.

Krigshandlingene vil ikke stoppe med mindre det legges et massivt internasjonalt press på Sovjet for å stanse våpenleveransene til Etiopia. Det eritreiske folket gir aldri opp kampen for sitt eget land.

Henning Mørch,
Medisinernes Eritrea
aksjon.

□

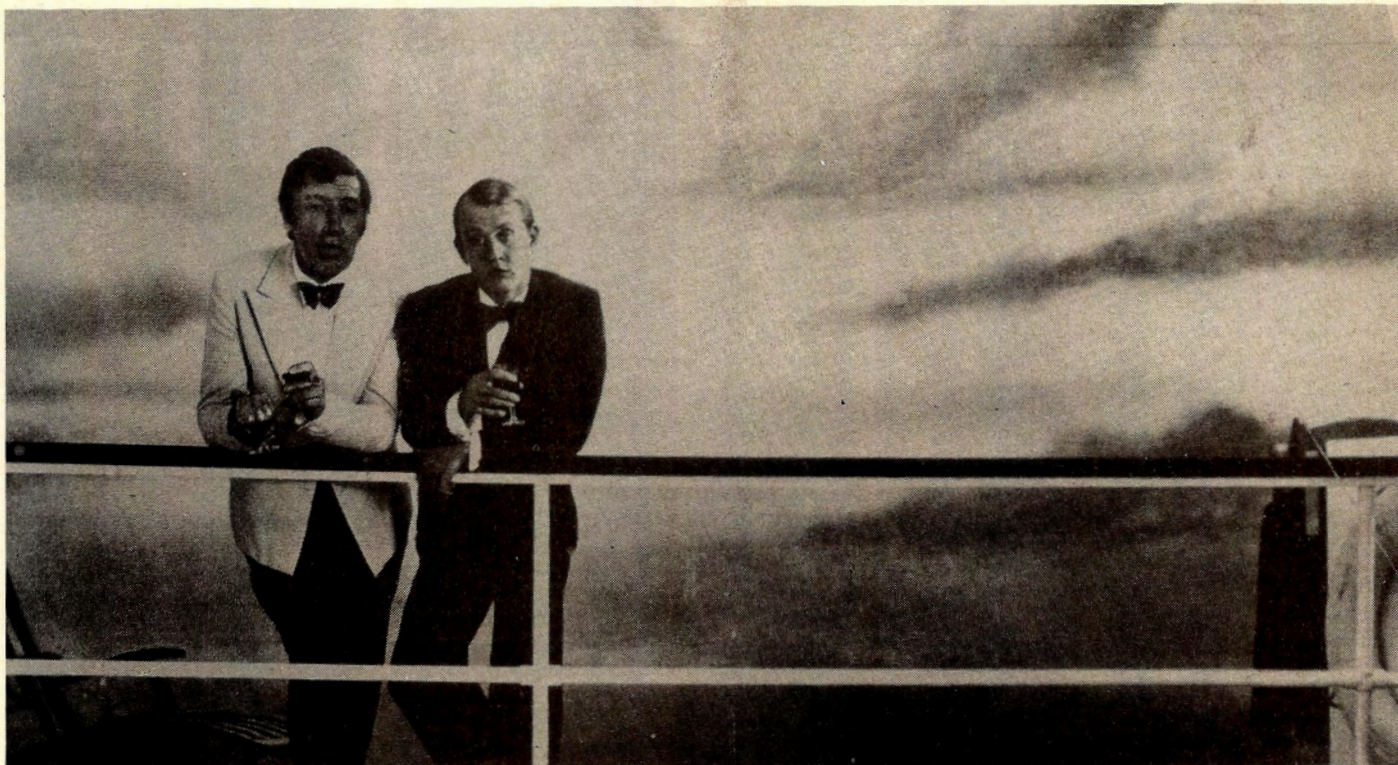

1984

et skrik om sosialisme!

Av PETTER OPPERUD

Året er 1949. I England sitter den nylig berømte Eric Blair og skriver. Blair har en lang og aktiv tid som uavhengig sosialist bak seg. Han var med i den spanske borgerkrigen. Han har skrevet flere dårlig solgte bøker om vanlige folks problemer i et kapitalistisk samfunn. Men det fascistiske vulkanutbruddet i Tyskland og Italia samt hans egne erfaringer fra Spania, har fått ham til å hate tyranni og diktatur, absoluttisme og ensretting mer enn noe annet. Og utviklinga i Stalins Sovjet bekymrer ham. Derfor skriver han nå bøker om hva sosialisme ikke er og ikke må få bli. Han utgir bøkene under et pseudonym. Pseudonymet var George Orwell. Boka som gjorde ham berømt var *Animal Farm*. Den han skriver nå får navnet 1984.

I «1984» hersker «den oligarkiske kollektivismen», og «Big Brother» (med umiskjennelige trekk fra Stalin) ser alt og er overalt. Dvs egentlig finnes han sannsynligvis ikke, men han er personifikasjonen av partiet. Han er dødelig, men vil aldri dø. Han er et vanlig menneske som deg og meg, bortsett fra at han er ufeilbarlig.

Systemet har tre hovedslagord: Uvitenhet er styrke. Krig er fred. Frihet er slaveri. Disse kan virke noe selvmotsigende, og det er det de er for alle som ikke behersker «Doublethink», et av de grunnleggende prinsippene i «Ingsoc» som er Newspeaks versjon av English Socialism, den herskende doktrine i 1984. Newspeak er en slags nytt språk. Det skal forhindre muligheten for å tenke feil ved å innsnevre den menneskelige bevissthet. Og dette er vel å merke offisiell politikk. Hovedperson Smith har problemer med Ingsoc og særlig med doublethink. For ham er to pluss to fire og truismen er sanne. Men

partiet krever noe annet av og til. Noen ganger er to pluss to 5, eller 3429 for den slags skyld, det siste særlig i produksjonsstatistikker. Stjernene er punkter på en svart papplate som partiet har laget for å pynte opp natten, men når man navigerer på havet er de likevel soler uendelig langt borte. Begge deler er sant, samtidig. Systemets mål er å mobilisere alle innbyggerne, dvs de 15% som teller, til å spontant slutte opp om hat og terror som uvurderlige midler for å opprettholde den herskende orden, mens alle følelser må undertrykkes fordi de kan lede til helt andre ting.

Selv om mange nok vil si at «1984» ikke ble 1984, så traff Eric Blair på en del svært viktige punkter. Personovervåking, tildels via tv-kameraer, blir mer og mer allminnelig. Enkelte grupper lever alt i dag utfra den sunne erkjennelse at alt du sier og gjør blir registrert av SIPO. Avvikere blir i enkelte samfunn definert som sinnssyke, idag kanskje særlig kjent fra Sovjet. Men

den skumleste delen av Eric Blairs treff ligger i det som kalles doublethink og newspeak. For boka gir mer enn klart uttrykk for at dette ikke er prinsipper som man skal se eksisterer og så gi blaffen i unntatt i offisielle sammenhenger. Løsningen er heller ikke den nyttige idiot. Den bevisste samfunnsforsvarer, som både vet at to pluss to er fire, men som dessuten både kan

Det er vanlig å oppfatte 1984 som en anti-kommunistisk og anti-sosialistisk bok. Jeg mener dette er feil.

forsvare og i de riktige sammenhenger instiktivt handle ut fra at to pluss to er 5, denne person er det som lykkes i 1984.

Og på mange måter kan vi vel si at det er samme type person som lykkes også i vårt samfunn. For det krever en god del «doublethink» å bli vellykka

i et samfunn som er en del av et verdensomspennende system som påtvinger størstedelen av verdens befolkning mer lidelse og undertrykking enn noen gang tidligere i historia. Det må en god del «newspeak» til for å holde Willocks nyttårstale, for å si det mer rett ut. Det kreves nettopp at man innsnevrer lytternes/seernes bevissthet, for å få dem til å tro at det man sier er sant. Og moderne norsk fungerer bra på denne måten. Man trenger bare å minne om de skarpe reaksjonene da venstrevidde «avvikere» begynte å ta i bruk ord som imperialisme og klassekamp anvendt på dagens samfunn på 60-tallet, for å se parallellene til «newspeak». Kan man hindre folk i å bruke bestemte ord, så kan man i en viss utstrekning også hindre dem i å danne farlige begreper og dermed i å se farlige sammenhenger. Men, man kan som kjent ikke narre hele folket hele tida. Det oppdaga allerede Abraham Lincoln, om ikke også enkelte før ham. >

«Det må en god del «newspeak» til for å holde Willochs nyttårstale.»

Foto: Bernt Eide

nettopp språklig undertrykking har vist en tendens til å mislykkes i det lange løp. Kurdisk er et forbudt språk i alle de land der det lever kurdiske minoriteter (bortsett fra i Sovjet, i rettferdighetens navn). Men det forhindrer ikke at kurdisk språk fremdeles brukes. Samisk har en parallell historie i Norge, likedan finsk i Norge og Sverige, i alle fall som skolespråk.

Hovedproblemet med språklig undertrykking ser imidlertid ut til å være at mennesket først tenker, deretter danner de ord og begreper det trenger for å uttrykke tankene sine. Denne evnen ligger nedarvet i alle mennesker og kan utløses i alle kjente språk. Du kan med andre ord ikke i lengden undertrykke tankene til et helt folk ved å endre språket. Tankene er fortsatt frie, så langt. Begrepene vil bli danna, om enn i hemmelighet.

Hovedperson Smith i 1984 er ikke noe vellykka undertrykkingsobjekt. Han jobber i historieforfalskningsavdelinga i Ministry of Truth, og har sammen med mange andre til oppgave å sørge for at absolutt alt som finnes på trykk — aviser, bøker, tidsskrifter, plakater osv. fra fortida, hele tida omskrives hver gang den

ytte fienden skifter, hver gang politiske utrenskninger skjer, og hver gang Big Brothers tidligere programerklæringer og planer må omskrives for at de skal kunne sies å ha slått til. Dette fører til at han hele tida blir gjort pinlig klar over den virkelige situasjonen.

Og han behersker ikke «doublethink» godt nok til raskt nok å glemme sannheten i de riktige situasjonene. Dessuten nærer han en viss sympati for en muligens eksisterende underjordisk fiendtlig organisasjon, og til overmål innleder han et villt seksuelt forhold til et kvinnelig partimedlem og liker gamle ting. Han fører dessuten dagbok. Disse tinga er selvsagt ikke forbudt. Man er bare sikker på å forsvinne og bli til en ikke-person ved tankepolitets inngrepen. Smith og dama blir tatt, fengsla, konfrontert med absolutt samtlige av sine mer eller mindre avvikerske handlinger og deretter torturert etter alle tenkelige og utenkelige metoder. De kommer ut som menneskelige vrak som elsker Big Brother. Så blir de skutt, ikke før.

Dosent Bjørn Tysdahl ved Universitetet i Oslo skriver i bind 11 av verdens litteraturhistorie: «Utviklingen i Orwells bøker

stiller dette spørsmålet: Går det an å se svakheten i radikale -ismer og likevel kjempe for en revolusjon, en kamp for mer rettferdighet, likhet og medmenneskelighet? Et

Tankene er fortsatt frie, så langt. Begrepene vil bli danna, om enn i hemmelighet.

forsiktig «Ja» går igjen i de fleste av Orwells tidligere bøker. Animal Farm gir heller ikke noe avgjort negativt svar. Men i 1984 stirrer et NEI oss i møte på hver eneste side». Det er da også vanlig å oppfatte 1984 som en anti-kommunistisk og anti-sosialistisk bok. Jeg mener altså dette er feil. For å oppfatte boka som et angrep på sosialismen må man allerede være anti-sosialist. Da vil man finne mye, tildels grovt, skyts i det som ble Eric Blairs siste bok.

Den samme dosent Tysdahl var likevel like ved å oppdage hva 1984 virkelig handler om, idet han på side 211 i det tidligere siterte verket opplyser at Blair var opptatt av den unge Marx tanker. Nå tenkte jo Marx

mye, også i sin ungdom, men blant de viktigere trådene var vel tankene om kapitalismens umenneskeliggjøring av mennesket. Og dette er det 1984 handler om. Marx mente som kjent at proletariatets revolusjon var den eneste mulige veien til menneskehetens frigjøring. Sosialismen og kommunismen skulle gi menneskene sin fulle og hele menneskelighet tilbake. Det svært viktige budskapet Eric Blair da overbringer gjennom 1984 er at uansett hva et samfunn kaller seg, så er det ikke sosialisme hvis det ikke gir mennesket sin menneskelighet.

Gjennom hele boka gjentar hovedperson Smith at det eneste håp om en omveltning utgjøres av proletariatet. Disse utgjør hele 85% av befolkninga, men holdes nede i total politisk ubevissthet av sprit, narkotika, pornografi, underernæring og feilopplysning. Likevel vet Smith at disse menneskemengdene har den krafta som trengs, om de bare våkna. Og som før antyda: — 1984 er ikke ei bok om et sosialistisk samfunn, eller en anti-sosialistisk bok. 1984 handler om et samfunn som trenger sosialismen desperat. Uansett hva forfatteren sjøl må ha ment om saken. ■

Nord-Irland: Undertrykkelse og overvåking

- ★ *Britenes herredømme i Nord-Irland er et lærestykke for alle andre kapitalistiske land. Blant annet har det norske antiterrorpolitiet hatt kontakt med de britiske antiterrorgruppene.*
- ★ *Nord-Irland er kanskje verdens mest gjennomkontrollerte samfunn. Biltrafikk registreres, landskapsformasjoner registreres, interiører registreres, mennesker og menneskegruppers standpunkter og bevegelser registreres.*
- ★ *All informasjon samles i et omfattende dataregister som stadig ajourføres, og som er knytta til et utbygget kommunikasjons-system.*

I forbindelse med overvåking og kontroll er det flere ting som gjør det interessant å kikke litt nærmere på forholda i Nord-Irland.

Nord-Irland er et utvikla kapitalistisk samfunn og en del av vår «vestlige sivilisasjon», og det foregår en væpna frigjøringskamp med brei støtte i den nasjonalistiske delen av befolkninga. Dette gjør at Nord-Irland har blitt en prøvestein for utprøving av ny undertrykkelses-teknologi. Spesielt egna for bruk i borgerlig-demokratiske land som f.eks. Norge, når dette måtte bli nødvendig.

Britene har lang erfaring i å undertrykke opprør i koloniene sine. Disse erfaringene er blitt samla og systematisert av den britiske offiseren Frank Kitson. Teoriene hans kan betegnes som imperialismens motstykke til «Den

langvarige krigen» av Mao. Sjøl om Kitson ikke lenger tjenestegjør i Nord-Irland, er mange av ideene hans fortsatt i bruk der.

En av tinga Kitson legger vekt på allerede i den forberedende fasen av den kontrarevolusjonære strategien sin, er å bygge opp et effektivt etterretnings-apparat med et stort arkiv. Dette har da også den britiske hæren gjort etter at den kom til Nord-Irland i 1969. Det har stadig blitt videre-utvikla, og med innføringa av avanserte data- og kommunikasjons-system har dette blitt et av vestens mest raffinerte etterretningsapparater.

Det er hele tida et kjempemessig apparat igang for å samle inn opplysninger og holde arkivet ajour. Tradisjonelle metoder som husundersøkelser, pub-rassiar, betalte angivere, infiltrasjon, utpressing, fengsling og tortur er dagligdagse ting. Men i tillegg til dette har de også mer avanserte metoder.

Foruten utstrakt bruk av telefonavlytting, har de utvikla ▶

Husundersøkelse i Belfast.

avansert lytte-utstyr som kan avlytte samtaler på langt hold, f.eks. fra helikopter.

De har også avansert foto-utstyr. Alle demonstrasjoner blir f.eks. filma fra helikopter. Foto-utstyret kan ta portrettfotografier fra langt hold. De har også utstyr for bruk i mørket. Fjernstyrte kameraer er montert mange steder, ofte i høye master.

Internasjonale storkonsern er med på å utvikle alt dette utstyret. F.eks. har det britiske forsvaret spesialavtale med Kodak om utvikling av utstyr.

Sjølve data-arkivet er bygd opp i fire deler. Den første delen inneholder detaljerte opplysninger om over en halv

million mennesker. Når du blir stoppa på gata av en britisk militærpatrolje og må oppgi navn og endel andre opplysninger, kan du bli sjekka via radio-forbindelse med data-arkivet. Et merkesystem i datamaskinen vil gi beskjed om hvilken «kategori» du tilhører og altså om du kan gå videre eller om du f.eks. skal tas med til forhør el. stemmer ikke opplysningene du oppgir, blir du også tatt med.

Den andre delen av data-arkivet inneholder opplysninger om hus og gater. HGer er beskrivelser av mesteparten av Nord-Irlands leiligheter: Hvem bor der, farge på vegger og tapeter, møblering o.s.v. Spesielt de leilighetene

som er merka «Catholic» i data-arkivet, blir jevnlig sjekka. Om det f.eks. er ny tapet et sted, kan dette være grunnlag for undersøkelser f.eks. etter skjulte våpen.

På samme måte tas flyfoto av områder. Bildene sammenliknes med eldre bilder. Hvis terrenget er forandret eller det nylig er gravd et sted, så må dette sjekkes. Det kan være gjemmedet for våpen e.l.

Den tredje delen inneholder detaljerte opplysninger om alle kjøretøy.

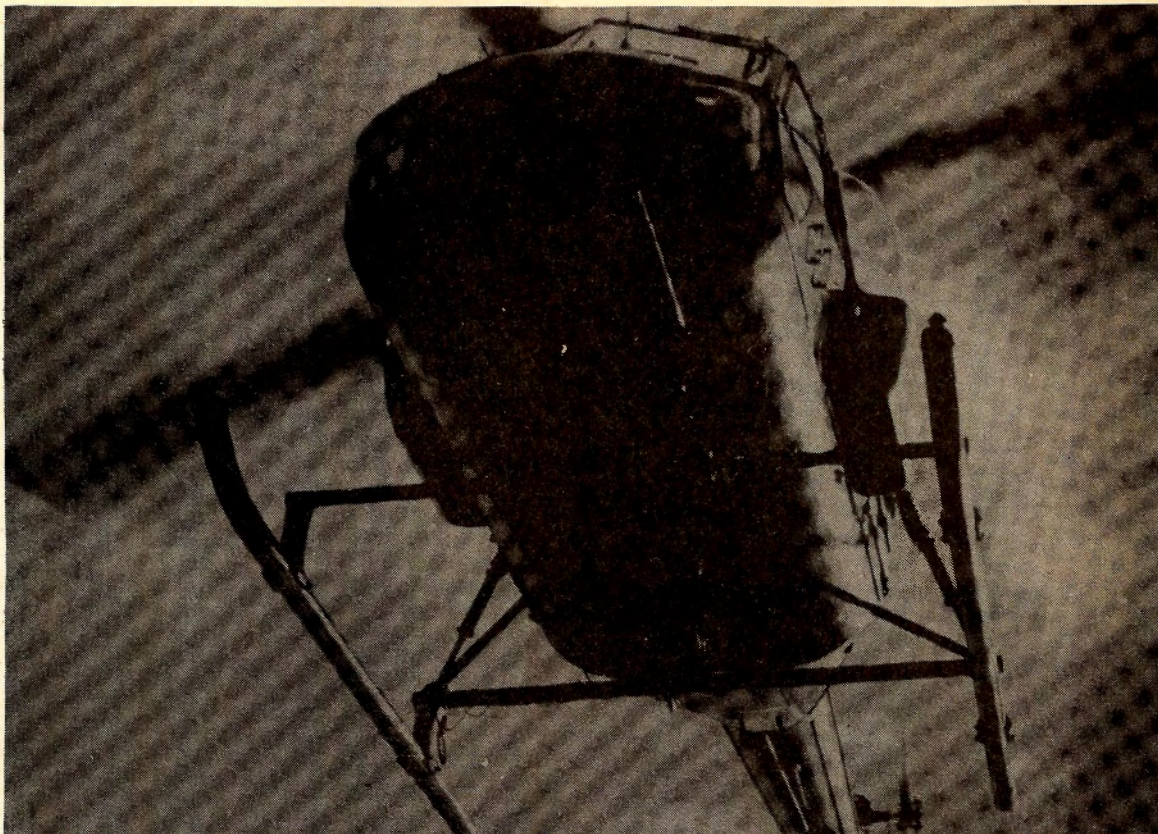
Den fjerde delen inneholder opplysninger om kjøretøyenes bevegelser. Disse opplysningene fås enten ved at hæren setter opp sjekk-punk-

ter langs veien eller ved at det settes opp kameraer på enkelte strategiske steder som f.eks. ved grense-overganger.

Det er kryss-referanser mellom alle fire delene av arkivet.

Hva blir så alt dette brukt til?

Hele systemet gjør at brite-ne kan få en utstrakt kontroll med sivilbefolkninga. Ved å analysere informasjonene settes det opp lister over folk med «unormal» oppførsel. Disse blir så stadig overvåka, arrestert og pumpa for opplysninger. Dette rammer sjølsagt IRA. I 1980 blei 80% av de planlagte IRA-aksjonene enten mislykka eller stoppa

p.g.a. britisk etterretning og overvåking.

Etterretnings-apparatet blir også brukt etter at IRA har gjennomført en aksjon. Bevegelsene til folk og kjøretøyer kan spores tilbake og kombineres med andre opplysninger for å finne ut hvem som har vært innblandet.

Det er innlysende at *uten* det avanserte data- og kommunikasjonssystemet hadde det ikke vært mulig å utnytte all informasjonen på en effektiv måte. Det er nærliggende å spørre om det systemet, det voldsapparatet England bruker for å holde på den politiske kontrollen i Nord-Irland blir eksportert til andre land?

England blir sett på som en modell for en liberal demokratisk stat. At dette er et utbredt syn, viser holdningene mange hadde til Malvinas-konflikten: Ur-imperialisten England fikk overraskende støtte langt inn i progressive rekker. Vi tror at dette henger sammen med bl.a. den nære politiske og kulturelle forbindelsen mellom England og Norge. Det er mange likhets-tegn mellom disse to landa. Begge har monarki, parlamentarisme og en viss form for blandingsøkonomi.

Det er imidlertid også en stor forskjell. England er en tidligere stor kolonimakt på retur, mens Norge er et lite imperialistisk land på vei oppover.

Den spesielle formen som Englands voldsapparat har i Nord-Irland, blir treffende beskrevet som «jernhanda i fløyelshansken» av engelske progressive. Vi synes dette er et bilde som står bra til Lenins beskrivelse av staten og dens voldsapparat. han sier i forelesninga «Staten»:

«Staten er en maskin til å opprettholde en klasses herredømme over en annen.»

«Voldsmetodene forandret seg, men alltid når det fantes en stat, var det i hvert samfunn en gruppe som styrte, som kommanderte, som hersket og som til å opprettholde sin makt hadde et fysisk tvangsapparat, et voldsapparat med de våpen som svarte til det tekniske nivå i vedkommende epoke.»

Den økonomiske krisa herjer i kapitalismen nå, med økende arbeidsløshet og med økende sosial uro. Denne krisa slår etterhvert inn i Norge. Hvordan vil borgerskapet møte dette? Hvordan vil voldsapparatet bli utviklet for å holde arbeiderklassen på plass?

Det er kontakt mellom norsk og britisk overvåkingstjeneste. Vi bør regne med at endel av de overvåkingemetodene vi har beskrevet

i denne artikkelen enten er i bruk eller vil bli tatt i bruk her i landet. Terror-politi-modellen blei f.eks. utviklet i Nord-Irland, hvor mye mer av erfaringene fra Nord-Irland vil bli eksportert til oss? Vil det norske borgerskapet utvikle en norsk variant av «fløyelshansken»?

Vil vi få «jernhanda i lo-vot-ten»?

Vi tror at dette vil skje. Men det er i denne sammenheng verdt å merke seg at volds- og overvåkingemetodene tilpasses de politiske forholda, d.v.s. hva som er politisk mu-

lig og hva som er politisk nødvendig for å holde på makta. Et eksempel på dette er bruken av plastikk-kuler. Disse brukes daglig i Nord-Irland for å terrorisere alt fra småunger på 10 år til ungdom og gamle, uavhengig av om de deltar i opptøyer, demonstrasjoner eller ikke. Mens altså britene bruker disse daglig i Nord-Irland, er det forbudt å bruke disse i England. Til og med under raseopptøyene for noen år sia turte de ikke å tillate bruken av disse.

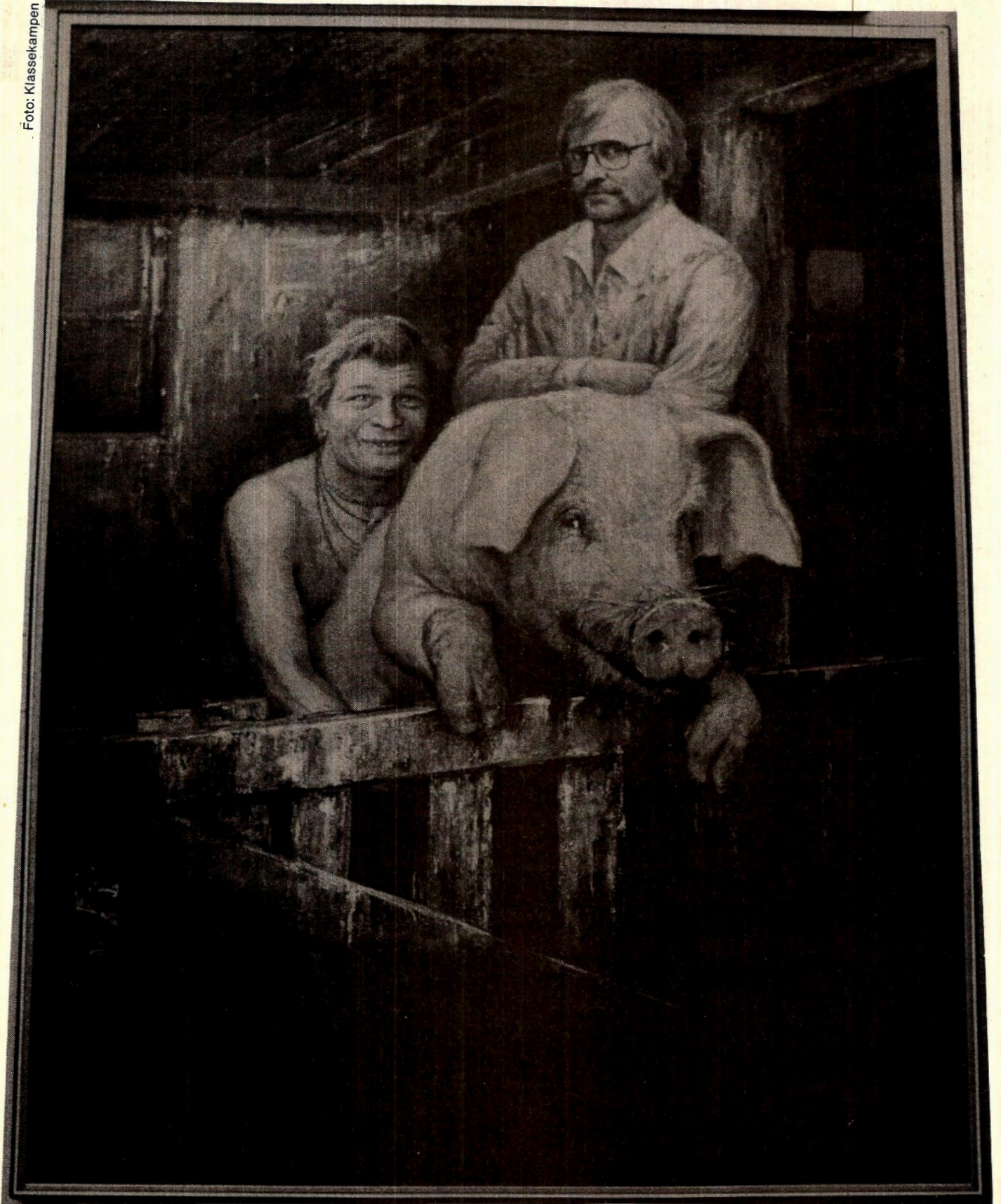
O'Neill

Angiveri florerer.

Foto: Leif Gabrielsen

Foto: Klassekampen

porno!

FUCK

Tidligere ble kvinnebevegelsen anklaga for puritanisme i kampen mot pornografi. På begynnelsen av 70-tallet ble porno ansett som en del av den seksuelle frigjøringa. Men ved at flere med egne øyne har sett den grenseløse volden i pornoen, har påstanden om puritanisme falt på sin egen urimelighet. I de motargumentene som *nå* blir brukt er det i hovedsak to ulike hensyn som tas. Noen mener at hensynet til ytringsfriheten er overordna, mens andre har hensynet til «de seksuelle minoriteter» som sin hjertesak. Framstående talsmenn for disse retningene er hhv. Kjetil Lund og Tor Erling Staff.

Ytringsfriheten er udiskutabelt et viktig prinsipp for demokratiet. Imidlertid vil det i et samfunn der store befolkningsgrupper blir spesielt utbytta, være ulike typer ideologiske og kulturelle ytringer som stadfester og utdyper dette utbyttingsforholdet. Dette vil f.eks. gjelde *rasisme* overfor folk fra den tredje verden og overfor etniske minoriteter som samene, og *sexisme* dvs. kjønnsbasert kvinneundertrykking. Rasistisk og sexistisk baserte ytringer og de uheldige konsekvensene de har bl.a. for den personlige rettssikkerhet må veies opp mot prinsippet om den absolutte ytringsfrihet.

Et annet poeng er at den absolutte ytringsfrihet verken utgjør noen frihet eller tilbud til folk som utsettes for ideologisk forfølgelse. Tvert om betyr frihet for enkelte i visse tilfeller ufrihet og tvang for andre.

Enkelte av dem som har gått inn for full ytringsfrihet vil likevel ta avstand fra det mest ekstreme innfor pornografien. Dermed har debatten for en stor del dreid seg om hvor grensa skal gå mellom akseptabel og uakseptabel porno.

Ut fra at porno er et uttrykk for sexisme som fenomen, anser vi denne problemstillinga like tåpelig som en debatt om god og dårlig rasisme.

I dag har vi en lov (§ 135A) som bl.a. begrenser ytringer som fungerer rasemessig og religiøst diskriminerende. Uten å gå til angrep på ytringsfriheten som prinsipp, mener vi det vil være naturlig å utvide paragrafen til også å beskytte mot kjønnsmessig diskriminering.

Kjennetegn ved porno

Hovedsakelig brukes kvinner som pornoens objekter. Men også andre *undertrykte* grupper, så som barn og ulike raser, benyttes.

I første rekke uttrykker porno et forhold mellom kjønnene hvor kvinneobjektet står som representant for mannens frie disposisjonsrett over alle kvinner.

Eksistensen av et pornomarked er i seg sjøl et undertrykkende kjønnsforhold. Kvinnen er fratatt råderetten over egen kropp og person, hun er fullstendig varegjort og eiendomsretten ligger nå hos den mannlige kjøper og selger i byttet. ▶

Etter vår oppfatning er all porno forkastelig i og med at vi opplever en klar sammenheng mellom den «mykeste» og «hardeste» pornoen.

Kjennetegnet ved all pornografi er at mennesker gjøres til objekter, bruksgjenstander, fremstilt på en slik måte at leserne/seerne opplever objektet som sin eiendom. Objektet, som man har den fulle eiendom over, er til fri avbenyttelse og forbruk. Direkte vold i porno er bare en grovere måte å vise denne makten på. I mykporno der pishen er utelatt (fra bildet), er makten legitim.

Utifra dette kan vi si at hardporno har sitt utgangspunkt i kvinnesynet i mykporno. I mykpornoen legges grunnlaget for en aksept av stadig nye og sterkere måter å skildre makt på. Har man først lært seg å se kvinners som objekter, og å tenne på makt over dem, vil veien til den grovere volden være åpen. I pornoens vesen vil det derfor ligge en kime til at brukere stadig utvider grensene for hva de kan akseptere, samtidig som at hele markedet for porno forskyves i grovere retning.

Utvalget nedsatt av Justisdepartementet for å utarbeide retningslinjer for hva som er rettsstridig i pornografien har nå kommet til en konklusjon. Dyre-, barne-, og volds-porno skal heretter anses ulovlig, mens «dristige erotiske

skildringer» skal tillates. Dette samsvarer med de såkalte seksual ekspertenes syn. Under dekke av å være dristige erotiske skildringer legitimeres nå kynisk kvinneforakt i porno der barn, dyr og direkte vold er utelatt. Dette tydeliggjør at det er påkrevd med en lovpragat som tar utgangspunkt i undertrykking snarere enn graden av utukt.

Sex & Porno

Det ser ut til at driftsteorien er blitt en akseptert teori etter at diverse «eksperter» har eksponert dette synet. Driftsteorien bygger populært sagt på en ide om at energi opplades i kroppen hvor trykket stadig øker, og til slutt må ha en utløsning. Det kan stilles spørsmålstegn til om menneskers celler er i stand til å allokere energi på denne måten, og om denne energien er spesielt knytta til en seksuell drift. Etter det vi veit eksisterer det svakt empirisk grunnlag som understøtter at det finnes drift overhode.

Uansett drift eller ikke, så eksisterer former for fysisk kontakt mellom mennesker alltid i en sosial kontekst. Det som blir oppfatta som seksuelle koder, uttrykk og symboler er historisk og kulturelt variabelt. Mange samfunn har nok det vi kan kalle et «erotisk felt» til forskjell fra andre felt, men hva som blir definert inn i feltet kan være helt forskjellig. I enkelte stammesamfunn

kan f.eks. ikke søsken som er seksuelt modne spise sammen, dette fordi et måltid forbeholdes ekteskapspartnere som igjen er seksualpartnere. Når bror og søster spiser sammen vil dette bli betrakta som incest.

Det er ganske påfallende å legge merke til at materialister blir metafysikere så snart seksualiteten er tema. Seksualiteten anses «naturlig» og fritt svevende gjennom historia, fullstendig upåvirka av privateiendommen, klassedannelse, og varesamfunnets tingliggjøring.

Driftsteorien kan understøtte og legitimere Staffs hensyn til «de seksuelle avvikere». Som forlengelse av teorien følger at den undertrykte seksualiteten (oppkopet energi) vil slå ut i avvikende/perverse avarter. «Normalen» er den heterofile genitale seksualiteten, «avviket» plasseres i ulike båser, de såkalte -filene (nekrofil, homofil, pedofil, bifil osv.)

Å plassere mennesker i en slik bås som livsvarig inneholder av en eller annen -fil, fungerer stigmatiserende og medfører ofte ikke riktighet. F.eks. har mange homofile hatt heteroseksuelle erfaringer og omvendt, og svært ofte har de som overgriper seg på barn også seksuelle forhold til voksne.

Det er tvisomt om hovedtyngden av brukere av «avviksporno» sjøl tilhører den samme «avviksgruppa» i praksis. Tvert om tyder det på at det er «normale» menn som etterhvert har lært seg til å se på den mer bizarre pornoen som et ekstra krydder. Uansett hva slags behov som måtte ligge til grunn: hvor mange mennesker skal voldtas og likvideres, kort sagt hvor mange er Staff villig til å ofre for at noen skal få krydder tilværelsen sin? I toleransens navn godtar Staff alt, til og med overgrep og mord i porno, så lenge det foreligger en etterspørsel. Denne toleransen anser han sjøl for å være progressiv.

Etter vårt syn er kategoriseringa i -filer ubrukelig hvis man vil ta opp seksualitetens innhold med dens maktstrukturer. Frihet og variasjon må vurderes på grunnlag av gjensidighet i forholdet. Seksuelle mønstre og former er ikke gitte og nøytrale størrelser, men vevd inn i de samfunnsmessige mottagelsene som til enhver tid eksisterer.

For kvinnebevegelsen har problemstillinga i debatten om porno dreid seg om hvorvidt det er undertrykking til stede, snarere enn hvor streng eller fri moralen skal være. Under dekke av å være «frigjøring» har seksuelle overgrep blitt legitimert. Vi må derfor stadig stille spørsmålet: frihet for hvem til å gjøre hva mot hvem? Det vi ønsker oss er ikke et puritansk samfunn, men et samfunn uten overgrep og misbruk. Kampen mot pornografi har ikke vært et uttrykk for puritanisme, men tvert om et legitimt opprør mot slike overgrep. *Gunnhild & Vanja*

Rute 80 med ny vinkling på pornodebatten.

-Hadde pornoen vært stoppa hvis ofrene var menn?

Illustr. 19 år, musler

Fagfjorte Roger, 22 år, deiliggesten

Tabloguten Tom venter på deg

Eller vil dere fremdeles hevde:

- Det er vel ikke noe nedverdigen å vise en naken mann?
- De vil det jo selv...
- Man må skille mellom nakenhet og vold
- Det er noen som trenger det
- Er du puritaner, eller...?
- Dette er erotiske bilder som det er helt å greit at kvinner tenner på

-Er det egentlig mulig å skille mellom myk og hard undertrykking?

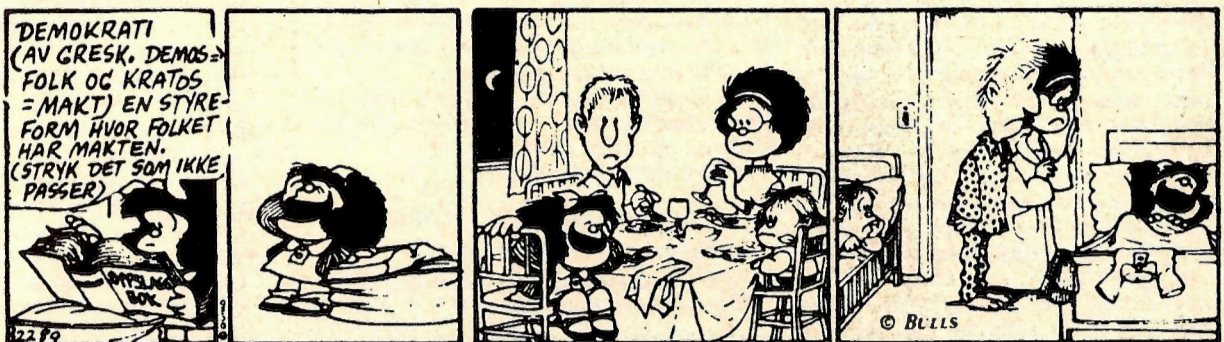
Studentdemokratiet finnes ikke

Av METTE BENGTON og TINE JENSEN

«De underkuede klassene får med flere års mellomrom lov til å avgjøre hvilken representant for den herskende klasse som i Parlamentet skal ut- og undertrykke deres krav.» (Marx – Pariserkommunen)

Dette er Marx' beskrivelse av det parlamentariske systemet under kapitalismen. I denne artikkelen drøftes studentdemokratiet i forhold til det parlamentariske systemet i Norge i dag. Studentdemokrati og studentenes demokratiske rettigheter er et tema som i aller høyeste grad er aktuelt. Elevene ved Arkitektthøyskolen i Oslo står samlet om å forsvare studentdemokratiet på skolen og kjempe mot innføring av den nye høyskoleloven. På psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo har studentene trukket seg fra styret og rådet fordi praksis har vist at de ikke har noen reell innflytelse i disse organene. Den eneste funksjonen de opplevde at de hadde var å legitimere de avgjørelser som ble tatt der. Disse to eksemplene er ikke enkeltstående tilfeller, men noe som studentene på de fleste lærestedene stadig vekker opplever. Har studentene noen reell innflytelse gjennom representasjonsordningen? Hvilken funksjon har studentdemokratiet?

MAFALDA

Når vi skal se på hvilken funksjon studentdemokratiet har kan det være fruktbart å se på hvordan beslutninger blir tatt i samfunnet forøvrig, eller sagt med andre ord: hvordan det politiske systemet fungerer i Norge i dag.

Helt fra vi gikk på folkeskolen har vi lært at vi har demokrati i Norge. Vi lærte også at demokrati er synonymt med folkestyre. Er dette virkelig tilfelle? Har vi demokrati (= folkestyre) i Norge i dag?

Studentdemokratiet

I den siste tiden har vi sett flere eksempler på at bedrifter som faktisk går med overskudd legges ned. Dette skyldes ikke at et flertall av folket ønsker det. Ikke engang de som berøres direkte av disse nedleggingene ønsker dette. Tvert i mot. De fører ofte en beinhard kamp for å beholde arbeidsplassene sine. To kjente eksempler på dette er Tyssedal og Slemmestad.

Avgjørelsene om hvorvidt arbeidsplasser skal legges ned eller ikke blir altså ikke tatt av de som blir direkte berørt av nedleggingen. Det er heller ikke de folkevalgte som sitter på Stortinget som avgjør dette. Det som er avgjørende er hvorvidt bedriftene gir stor nok profitt til de som eier dem.

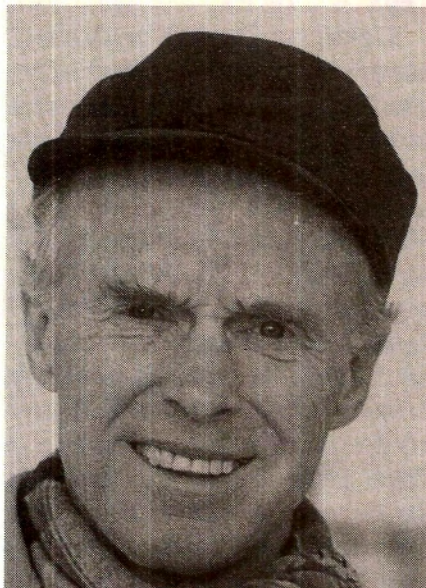

Foto: Leif Gabrielsen

Styremøter i banker kan vedta nedlegging av arbeidsplassene til folk uten at de har noen som helst rett til å uttale seg.

Fred Olsen har lagt ned 5000 arbeidsplasser på et år. Han sitter ikke på valg.

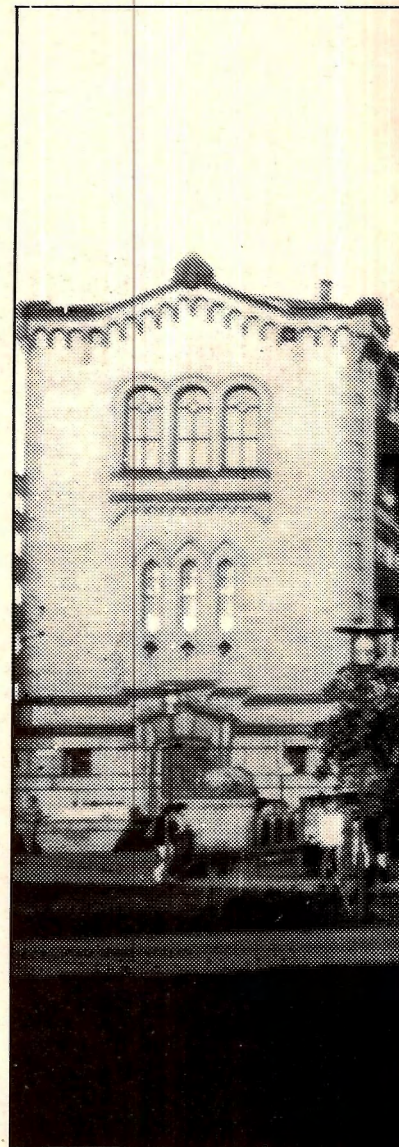
Er dette demokrati?

Kapitalisme og demokrati – uforenlige størrelser?

De parlamentariske organene må derfor føre borgerskaps politikk, og de avgjørende bestemmelsene blir altså ikke tatt i stortingssalen, men av de kapitalistiske storkonsernene. (se maktutredningen). Derfor blir de parlamentariske organenes makt mer formell enn reell.

Dette betyr ikke at folkevalgte or-

Den virkelige makta i samfunnet ligger ikke i Stortinget, men hos kapitalen.

gan ikke i enkeltsaker kan ta beslutninger som er viktige for vanlige folks kår. Poenget er at parlamentarisme i et kapitalistisk land ikke må forveksles med et reelt folkestyre eller et reelt demokrati.

En lang rekke av de demokratiske rettigheter som finnes, som den alminnelige stemmeretten, er i stor utstrekning et resultat av arbeiderklassens kamp mot borgerskapet. Borgerskapet er derfor tildels blitt tvunget til å akseptere et politisk system som tilsynelatende gjør det mulig for flertallet å ta statsmakta. Samtidig vil borgerskapet kun godta eksistensen av det borgerlige demokratiske system så lenge det ikke truer borgerskapets makt.

Dagens parlamentariske system er borgerskapets beste statsform nettopp fordi det skaper illusjonen om at flertallet har makten, og at det ikke er snakk om at et mindretall undertrykker et flertall.

Den grunnleggende årsak til at dette i det hele tatt kan eksistere over tid er at undertrykkingen under kapitalismen er skjult på samme måte som utbyttinga er det. Politisk ser det ut som arbeiderklassen har den politiske makt gjennom stemmeseddelen. Dette er helt parallellt til den måten det såkalte studentdemokratiet fungerer.

Hvilken funksjon har studentdemokratiet?

Vi har argumentert for at parlamentarismen fungerer på en måte som tilslører de reelle maktforholda i samfunnet og at det skaper en illusjon om at beslutningene tas i de parlamentariske organ. Vi har også påstått at studentdemokratiet fungerer på samme måte.

Mange studenter som sitter i råd og utvalg har opplevd at de i liten grad har reell innflytelse på de avgjørelser som blir tatt. Dette skyldes at disse organene på samme måte som de parlamentariske organene i samfunnet forøvrig er med på å legitimere systemet. For å kunne si noe om dette kan det være fruktbart å ta et historisk tilbakeblikk og se på hvordan den økte studentrepresentasjonen i råd og ut-

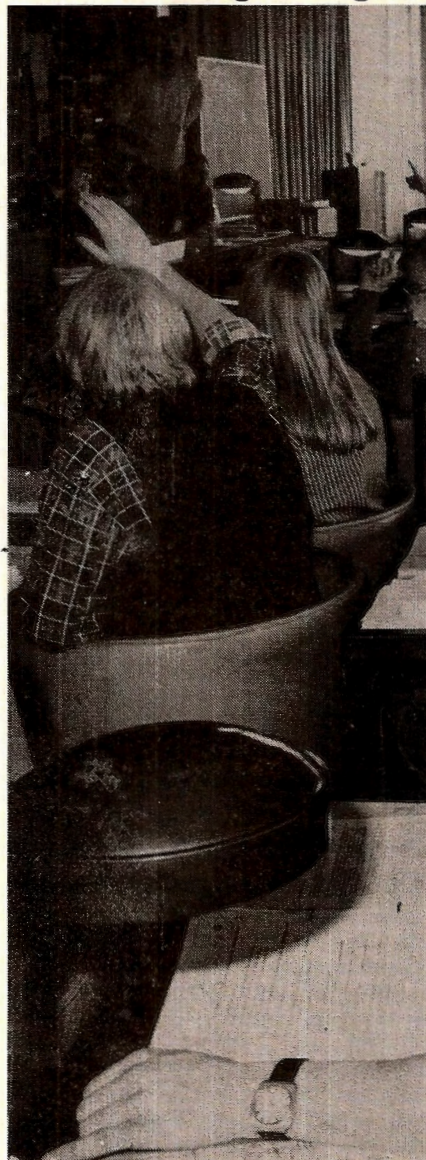
valg oppsto.

Den gamle organisasjonsstrukturen står for fall...

Tidligere var organisasjonsstrukturen på universitetet hierarkisk — et «professorvelde» dominerte. Folk i toppstillinger var best representert i råd og utvalg. Studenter var nesten ikke representert i det hele tatt. Denne gamle organisasjons- og representasjonsordningen var ikke hensiktsmessig lenger. Antallet studenter hadde økt sterkt. Det hadde også antallet lærere. Dessuten var det skjedd en forskyvning i stillingsstrukturen med en sterk økning av stillinger i mellomgruppen i forhold til toppstillinger. I tillegg hadde for det første en stadig økende forel-

delsetakt av kunnskap ført til at formelle kvalifikasjoner ikke lenger var noen garanti for faglig kompetanse. For det andre ble det stadig mer nødvendig for vitenskapsfolk å spesialisere seg på et stadig snevrere område. Dette førte selvfølgelig til at det ble vanskelig å ha oversikt over hele fagområder. Dette innebar at det ikke lenger var en selvfølge at professorene skulle være de som ledet Universitetsorganene.

Et annet moment som er viktig er at det hadde skjedd en forandring i Universitetets plass i samfunnet forøvrig. Fra gam-

Studentdemokratiet

melt av var universitetene et sted der et fåtall satt og filosoferte og grublet over tilværelsen eller emner som var av liten interesse for samfunnet ellers. Nå var forskning og utdanning blitt viktige faktorer for produksjonen. Stadig mer

avansert teknologi førte til at det som skjedde ved universitetet i større grad enn tidligere tjente interesser i det kapitalistiske samfunnet.

Samtidig var studentaktiviteten i slutten av 60-årene og begynnelsen av 70-årene stor, og allmøtene hadde stor politisk betydning i kampen mot statens utdanningspolitikk. Allmøtene gjorde det mulig å få aktivisert store studentgrupper til å diskutere krav og aksjonsformer og å nå fram til en felles plattform. Studentenes representanter ble stilt ansvarlig overfor de som hadde valgt dem. Informasjonen ble spredt mer, og mange var med på å ta avgjørelser om hva som skulle gjøres. Det var kort sagt lettere for studentene å markere styrke. Den store politiske aktiviteten blant studentene på den tiden var altså også en viktig faktor for at man måtte forandre på den gamle organisasjonsstrukturen. Studentene reiste krav om økt medbestemmelse.

Denne utviklingen var den direkte foranledningen til at det ved Universitetet i Oslo i 1967 ble nedsatt en organisasjonskomite som skulle vurdere en mer hensiktsmessig organisasjonsform. Etterhvert ble oppmerksomheten trukket vekk fra selve de administrative problemene og over mot en generell demokratiseringsdebatt. Organisasjonskomiteen arbeidet i 5 år fra 1967 til 1972 og behandlet en lang rekke saker i henhold til deres mandat. Her vil vi kun se på behandlinga av studentrepresentasjonen.

...og en ny tid er i emning

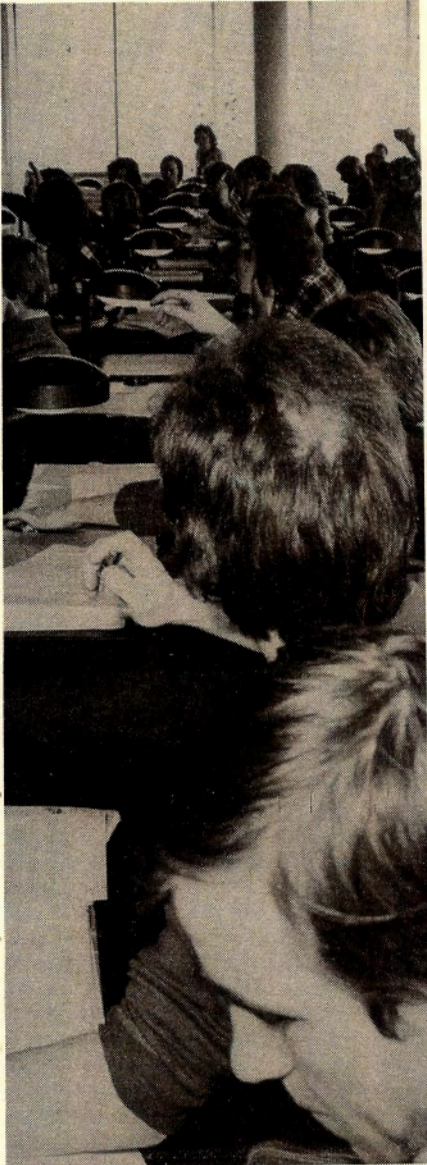
I organisasjonskomiteen var det bred enighet om at studentrepresentasjonen skulle økes. Komiteens flertall foreslo 30% studentrepresentasjon i organer på alle nivå. Mindretallet foreslo en representasjon på 50%. Det er grunn til å anta at av alle de spørsmål organisasjonskomiteen behandlet var valgordningen det som møtte mest motstand blant studentene. Den første innstillinga fra komiteen som kom i 1969 gikk lite inn på denne saken, men i 1972 ble det nedsatt en egen valgordningskomite. I innstillinga gikk denne komiteen inn for forholdstallsvalg da de mente at dette ville gi et mest mulig representativt bilde av studentenes mening. Valgene skulle også fortrinnsvis foretas ved urnevalg. Allmøtevalg kunne godtas under forutsetning av at det var 100% enighet om det blant de tilstedeværende. Innstillingen avviste også stud. krav om tilbakekallingsrett av sine representanter. Den nye valgordningen ble iverksatt ved Universitetet i Oslo i 1977.

Det tok altså hele 10 år fra komiteen ble nedsatt til den endelige inn-

stillingen forelå og valgordningen ble iverksatt. Det interessante blir nå å se nærmere på hvordan denne valg- og representasjonsordningen fungerer for studentene.

Studentrepresentasjon i råd og utvalg - et hinder for studentkampen?

Den nye valg- og representasjonsordningen var med på å tilpasse universitetet til samfunnet forøvrig. Det ser vi klart bl.a. ved at denne ordningen i prinsippet åpnet for at næringslivet, departementet, og yrkesorganisasjoner kunne være representert i universitetets organer. Valg- og representasjonsordnin-

gen bygger på en parlamentarisk modell der demokratiet stort sett er begrenset til å slippe en lapp i valgurnene. Økt studentrepresentasjon kan oppfattes som et forsøk på å dempe uroen blant studentene og å få den inn i universitetsstrukturen uten å gå til drastiske endringer av denne.

Vi mener valg- og representasjonsordningen vir-

ker ansvarliggjørende og disiplinerende på studentene - opprøret ble kanalisert inn i akseptable former.

Det var vel neppe dette studentene i slutten av 60-årene tenkte seg da de reiste krav om økt medbestemmelse. Deres motivasjon for å slåss for medbestemmelse var først og fremst grunnet på et ønske om å reise en politisk debatt om universitetets innhold. Både en styrking av allmøtene og studentrepresentasjonen kunne medvirke til at premisse- ne for den universitetspolitiske debatten i større grad ble lagt på grunnplanet, mente de.

Økt studentrepresentasjon = økt studentinnflytelse?

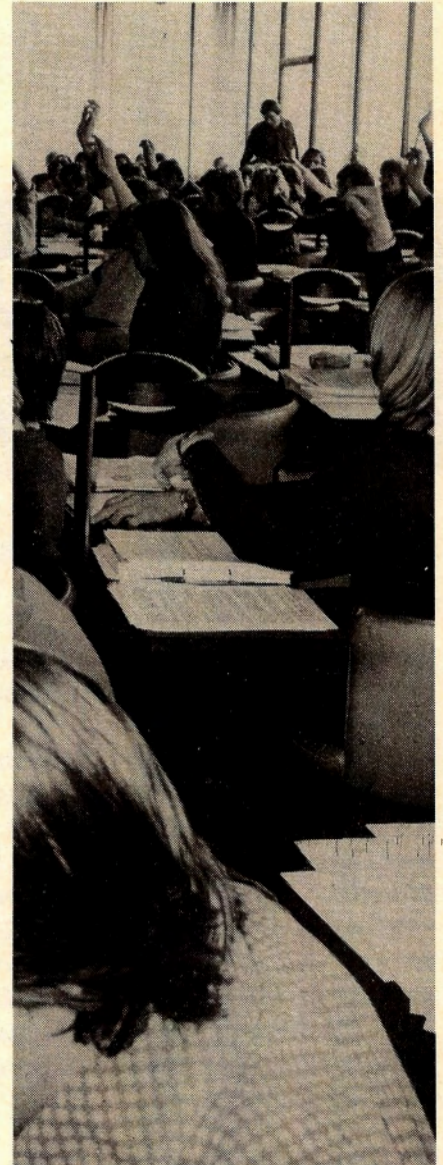
Mye av debatten rundt spørsmålet om studentdemokrati har til nå dreid seg om økt studentrepresentasjon i råd og utvalg. Vi synes representasjonsordningen her reiser et stort dilemma for studentene. Det er opplagt en motsetning mellom de fordeler studentene har av å bli representert i universitetets organer og de ulemper slike «ansvarlige» posisjoner kan medføre. Slik studentrepresentasjonen fungerer i dag blir studentkampen kanalisert inn i universitetets organer mot at den tidligere var mer grunnplansorientert og mer knyttet til enkelte saker.

Ved at studentsaker blir knyttet til råd og utvalg blir vi letter bundet av de formelle spilleregler disse såkalte demokratiske organene har. Det blir vanskeligere å reise kamp på enkeltsaker, og det er større fare for at studentrepresentantene havner i posisjoner der de blir ansvarlige overfor systemet.

Vi mener ikke med dette å si at studentrepresentasjon pr. definisjon er negativt, men det overordnende mål må være å utvikle massebevegelser blant studentene, fordi det bare er dette som kan gi resultater. Vi må ikke falle i den fallgruven å tro at viktige studentpolitiske saker kan vinnes gjennom arbeid i råd og utvalg alene. Poenget er at arbeidet her aldri må bli en erstatning for stor aktivitet blant studentene generelt og brede aksjoner på saker.

På lik linje med den borgerlige demokratiske parlamentarismen i samfunnet forøvrig, gir studentrepresentasjon i universitetsorganer studentene illusjoner om at de har reell innflytelse. En økning av representasjonen til f.eks. 50% vil ikke i seg selv føre til økt reell medbestemmelse. Dette fordi i likhet med de parlamentariske organene utenfor universitetene, er også den makten universitetsorganene har mer formell enn reell. Budsjettammer og det kapitalistiske systemets behov forøvrig setter rammer for

universitetets virksomhet. De avgjørelser som tas her kan ikke i stor grad gå utover disse rammer. F.eks. gjenspeiler samfunnets nåværende behov for fleksibel arbeidskraft seg i studiestrukturen ved f.eks. innføring av små kursenheter og vektallsordninger. Andre eks. på markedsstyringen av utdanningen er nedprioriteringen av humanistiske- og samfunnsvitenskapelige fag, og en nedprioritering av grunnforskningen med det resultat at den anvendte forskningen styrkes.

Studentene har altså ingen eller liten reell innflytelse i universitetsorganene. Dagens studentrepresentasjon vil, uten stor grunnplansaktivitet, tvert i mot være et hinder for studentkampen ■

kan skjerast ned ein heil del utan at det går utover talet på søkarar til høgare utdanning. Ein ynskjer difor å «smi mens jernet er varmt», i staden for å venta til meldinga eventuelt er vedteken i Stortinget.

Ei anna årsak kan vera meir taktiske omsyn. Av dei mest effektive rasjonaliseringsframlegga i St.meld. 12 er framlegget om ny metode for tildeling av stipend, den såkalla «prosentstipendmodellen». Dette er samstundes den delen av meldinga som har møtt minst motbør, trass i at det er det mest sentrale og det det vert brukt mest plass på i meldinga. Berre eit lite mindretal av interesseorganisasjonane, og berre Norges Kommunistiske studentforbund (NKS) av dei studentpolitiske organisasjonane har teke klart avstand frå omlegginga og frå behovsprøving av alle stipendmidlane, noko den nye modellen vil føra til. Også interesseorganisasjonene

de helst den velkommen. Når meldinga likevel har møtt stor motstand, så er dette fordi departementet ikkje såg seg nøgde med berre å leggja om stipendordninga, men plussa på med ein del andre tiltak (kortare attendebetalingsstid, rentesrente i Lånkassen osv.) som var så tindrande klare at til og med Sos-Front og AUF oppdaga at det dreia seg om nedskjæring. Sjølv om Stortingsmeldinga har som utgangspunkt å kutta ned mest muleg på studiefinansieringa, har ikkje desse to grupperingane, som står sentralt i mange interesseorganisasjonar, oppdaga at «prosentstipendet» kun er ein metode for å kutta

Stortingsmelding 12 inn bakvegen

Av ATLE WINJUM

Eit halvår er gått sidan Stortingsmelding 12 om utdanningsfinansiering vart lagt fram, og til no har store deler allereie gått gjennom, utan at meldinga eingang i det heile har vore diskutert i Stortinget. I seg sjølv eit glimrande døme på kor mykje makt som eigentleg er samla i salen på Løvebakken.

Som vi skreiv i forrige nr. av HMG, er Stortingsmelding 12 om utdanningsfinansiering ei samling av framlegg til korleis Staten skal spara inn mest muleg på utdanningsfinansieringa. Målsettinga er å få aksept for at såkalla «ikkje-yrkesaktive» skal ha lågare inntektsutvikling enn yrkesaktive. Forverringane skal gjennomførast ved å endra metoden for utrekning av stipend, og gjennom ein rekke enkeltframlegg til forverra lånevilkår. Meldinga slår også fast at den automatiske indeksreguleringa av lån og stipend, som har vore følgt frå 1976, skal opphevast.

Det er av denne siste gruppa framlegg departementet no særleg har forsynt seg. I og med statsbudsjettet for 1984 er den automatiske indeksreguleringa oppheva. utan at det i det heile var nemnt i Statsbudsjettet, er tilbakebetalingstida no nedkorta til 15 år, noko som også var eit sentralt framlegg i St.mld. 12.

Det kan finnast fleire forklaringsar på kvifor dette skjer. Det som kanskje ligg mest fram i dagen, er at departementet har funne ut at det på grunn av den store arbeidsløysa

si «motmelding» til Stortingsmeldinga, som vart lagt fram i haust, er svært uklar på dette viktige punktet.

Prosentstipendmodellen vert her ikkje avvist som eit rasjonaliseringsframstøyt, tvert om, ein kan ved å lesa gjennom motmeldinga lett få det inntrykk at DUK i prinsippet støttar den såkalla «prosentstipendmodellen». Dersom Stortingsmelding 12 berre hadde gått ut på å rasjonalisera stipendtildelinga, er det svært sannsynleg at eit fleirtal av interesseorganisasjonar had-

ned på stipendmidlane. Noko anna kunne ein vel heller ikkje venta av grupper som for 1 ½ år sidan gjekk inn for å kutte bort alt som er av stipend!

Sett på denne bakgrunn ville det vore svært utaktisk av departementet å fremma alle forslag i Stortingsmelding 12 under eitt. Ein får då valet mellom gå attende på dei mest tydelege forverringane, eller å gjennomføra dei ein for ein slik det no har skjedd.

Når Stortinget til våren skal ta stilling til St.meld. 12 vil deler av debatten gå med til å konstatere at det og det har Stortinget allereie gått med på i handsaminga av statsbudsjettet for 1984. Dei sakene som det då kan komma til å stå strid om er innføring av rentersrente i Lånkassen (som vil medføra omlag ein % renteauke for alle) og om den nye stipendieringsmodellen, og dette er det ein no først og fremst må retta kampen inn mot.

NKS i Oslo vil i vårsemestret halde ein studiesirkel med emne frå Studentøkonomi og om Statens utdanningspolitikk.

Interesserte kan kontakta:
ATLE WINJUM eller TINE JENSEN på kontoret til Norsk Studentunion (NSU) Tlf: 56 41 07 ■

- Jeg vil delta på studiesirkel i NKS
- Jeg vil vite mer om NKS
- Jeg vil bli medlem av NKS

Navn:

Adresse:

Sendes til: NKS, Boks 6875, St. Olavs plass - Oslo 1
Kontor: St. Olavsgt. 3, tlf. 02 — 11 45 73

Ikke noe å skamme seg over!
Abonner på Klassekampen!